

1

КЛАС

В. В. Литвинова

МАТЕМАТИКА

В. В. Литвинова

МАТЕМАТИКА

Підручник
для 1 класу спеціальних закладів
загальної середньої освіти (Н 91)

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Київ
«Либідь»
2019

УДК 51-028.31*кл1(075.2.056.2/.3)
Л64

МАТЕМАТИКА В ЖИТТІ

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ МОН України від 17.04.2019 р. № 515)

**Видано за рахунок державних коштів.
Продаж заборонено**

Л64

Литвинова, В. В.

Математика : підруч. для 1 кл. спец. закл. заг. середньої освіти
(Н 91) / В. В. Литвинова. — К. : Либідь, 2019. — 160 с. : іл.

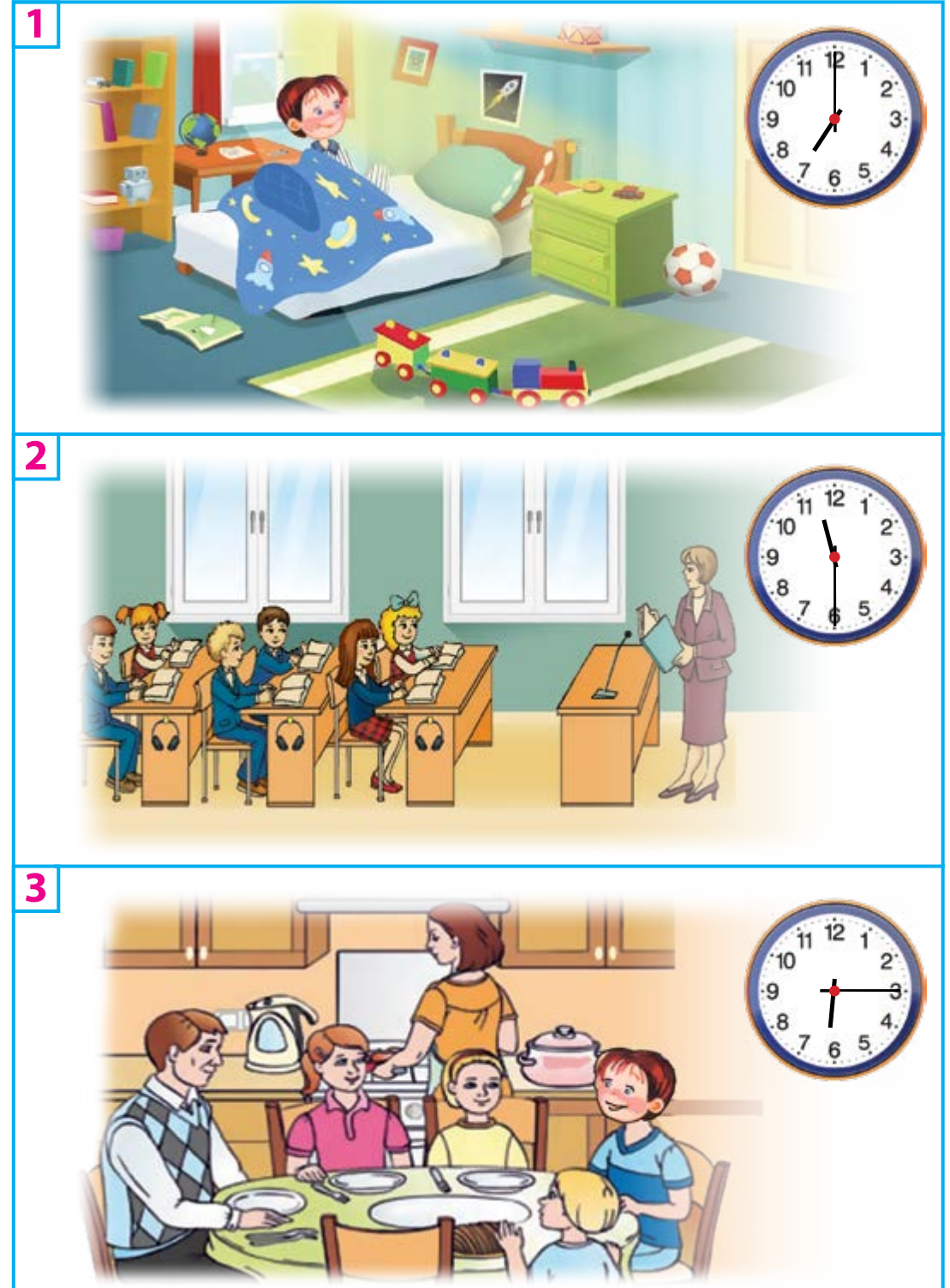
ISBN 978-966-06-0795-8.

УДК 51-028.31*кл1(075.2.056.2/.3)

© Литвинова В. В., 2019

© Гутман М. Б., ілюстрації, 2019

ISBN 978-966-06-0795-8

1

2

3

4

Математика і спорт

1

2

3

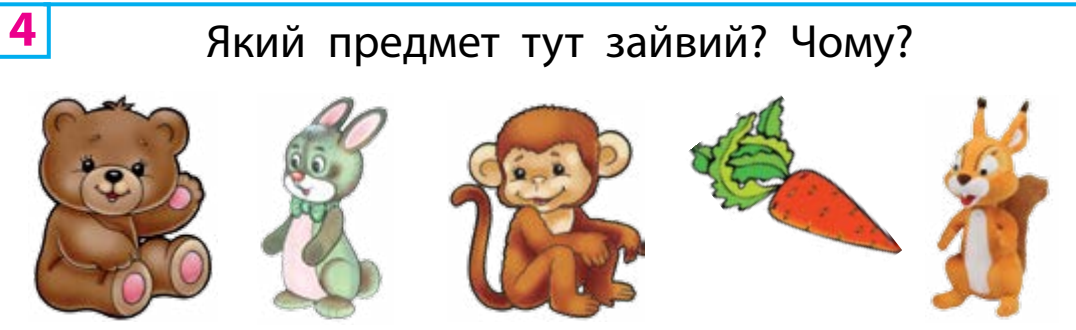
5

Класифікація предметів за кольором

1	
2	
3	
4	

Класифікація предметів за видами

1	
2	
3	
4	

Порівняння предметів за розміром

Великий, малий

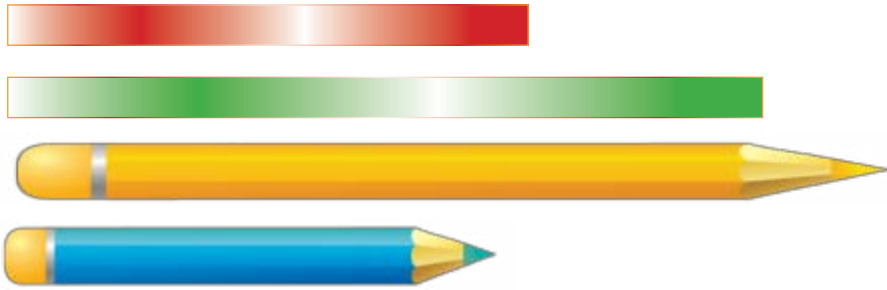
Більший, менший, однакові за розміром

Порівняння предметів за довжиною

Довгий, короткий

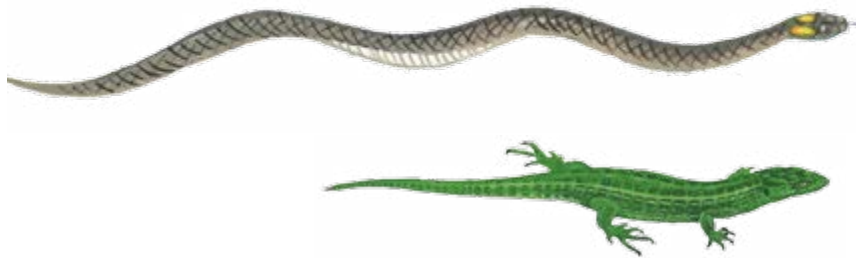
1

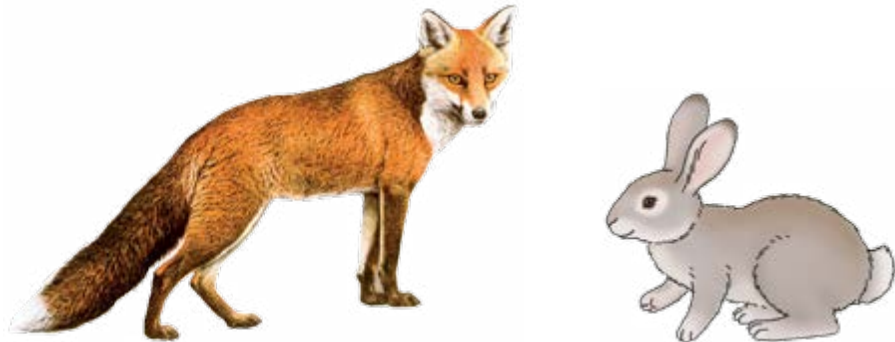
2

3

4

Пори року

Осінь

Зима

Весна

Літо

Місяці року

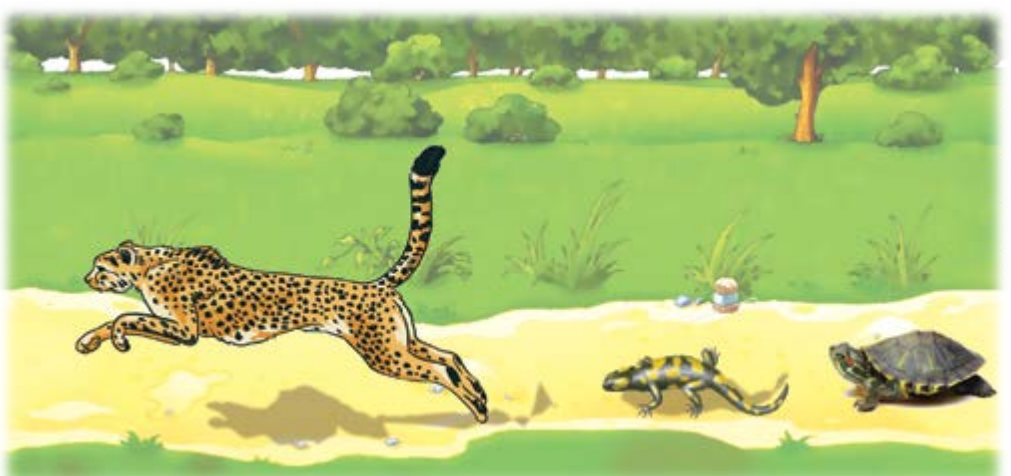
Осінь	Вересень Жовтень Листопад	
Зима	Грудень Січень Лютий	
Весна	Березень Квітень Травень	
Літо	Червень Липень Серпень	

Швидко, повільно, повільніше

1

2

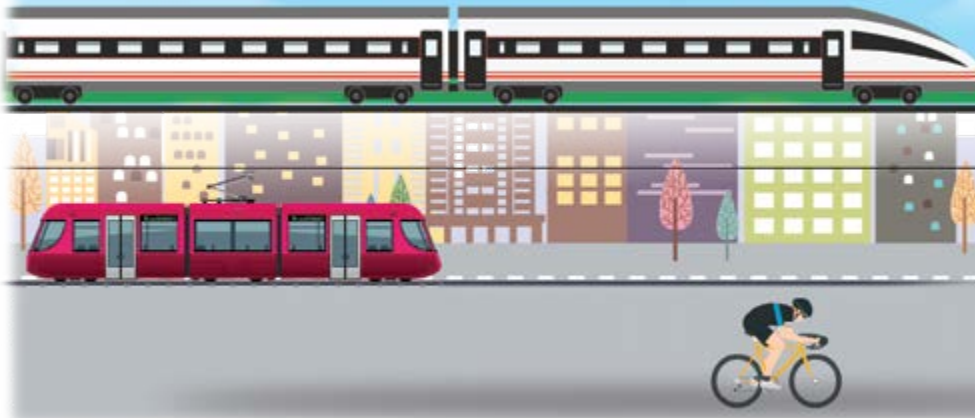
3

1

2

3

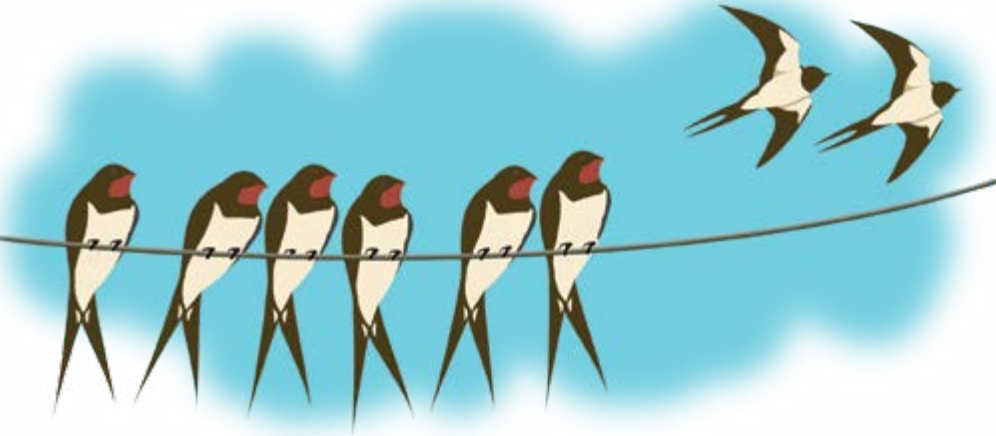

Усі, крім; кожний; решта

1

2

3

1

2

3

Просторові уявлення

Угорі, внизу

1

2

3

4

1

2

3

Попереду, позаду; перший, останній

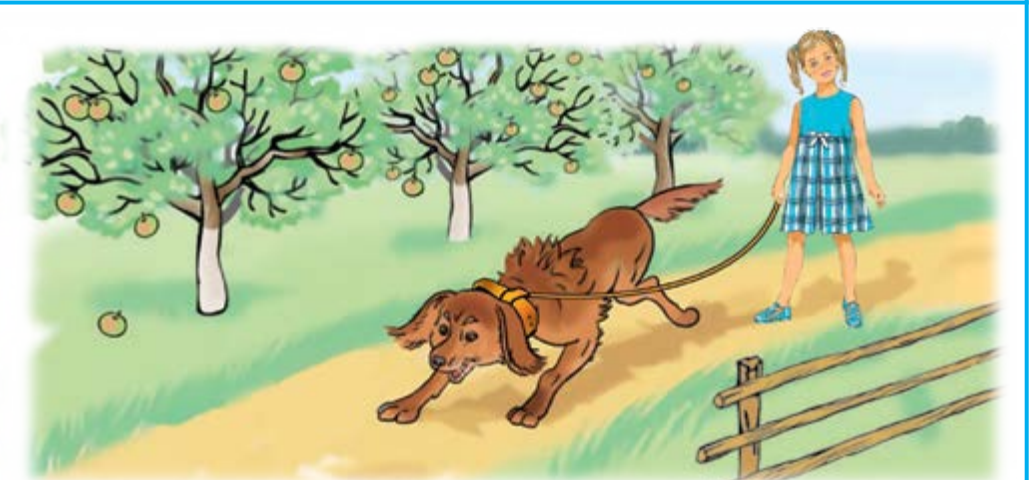
1

2

3

1

2

3

Між, поряд

1

2

3

На, над, під

1

2

3

4

Зліва, справа; посередині

1

2

3

Багато, один

1

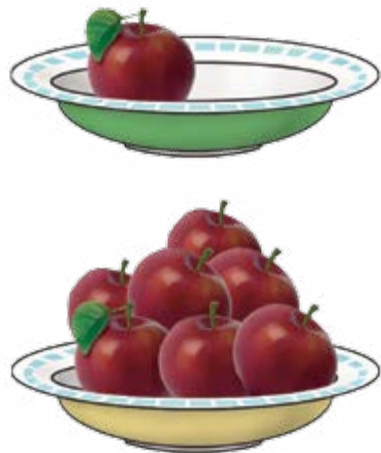
2

3

4

5

Більше, менше

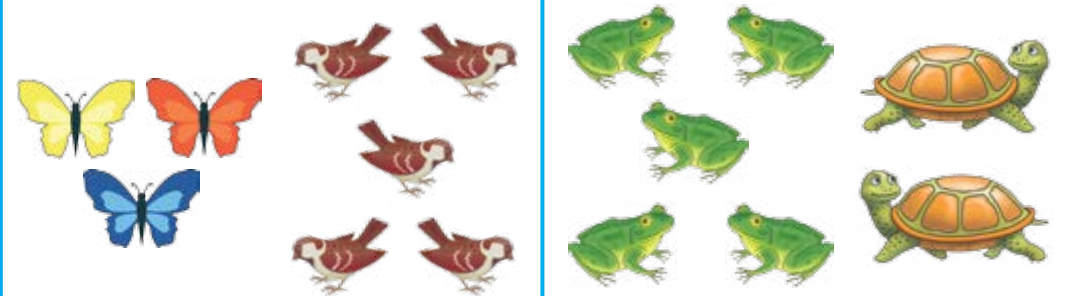
1

Чого більше? Чого менше?

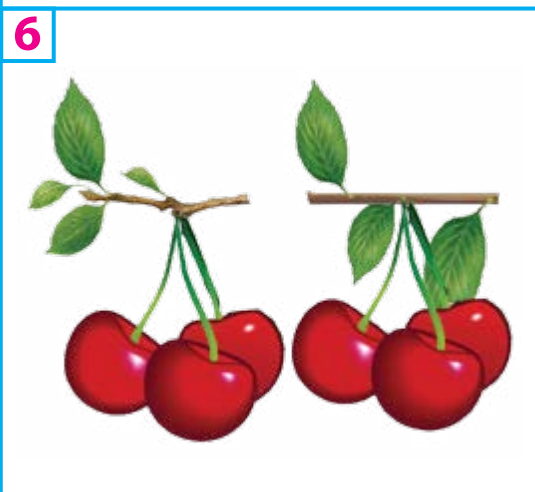
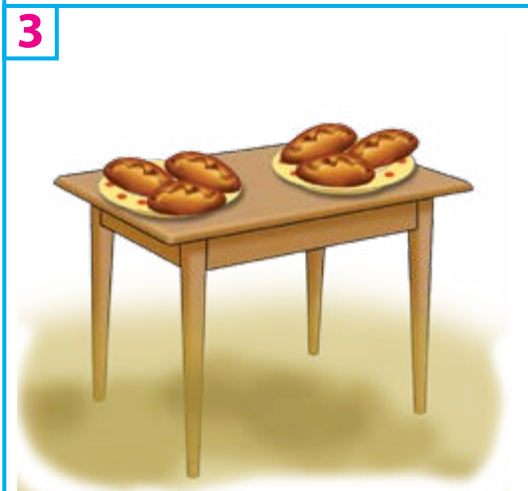

2

Кого більше? Кого менше?

Однакова кількість (стільки ж)

ЧИСЛА ПЕРШОГО ДЕСЯТКА

Один

Число і цифра 1

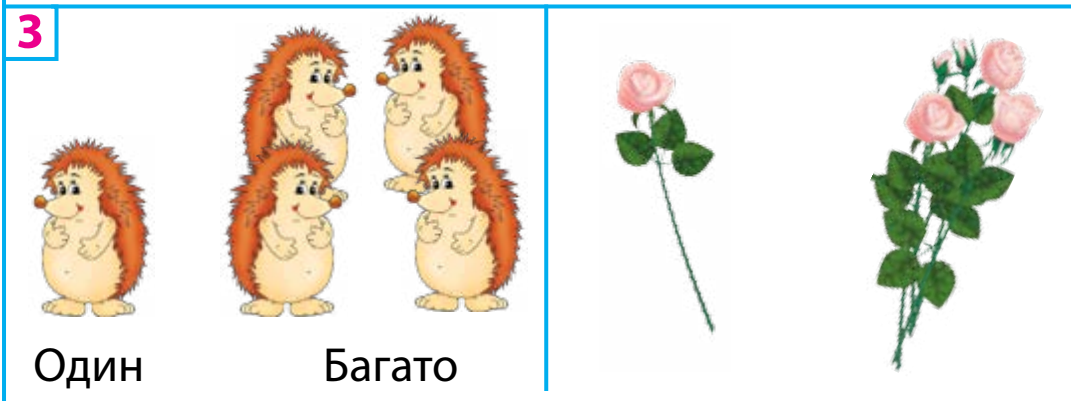
1

Один

Одна

Багато

	□	/	/	/	/	/	/	/	/	/	○
--	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Два

Число і цифра 2

2

1

2

3

		□	□	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	○	○
--	--	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Три

Число і цифра 3

3

1

2

3

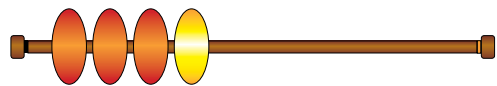
Скільки?

				□	□	□	3	3	3	3	3	3	3	3	○	○	○
--	--	--	--	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Чотири

Число і цифра 4

4

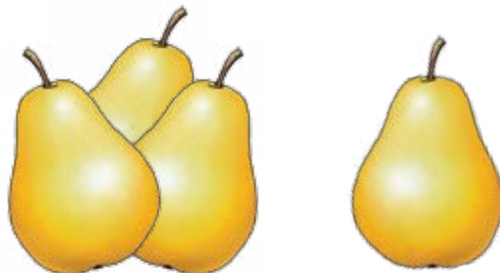
1

2

2 і 2

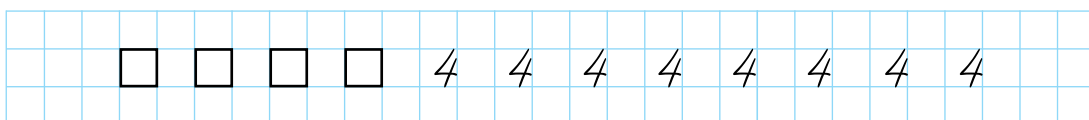
3 і 1

3

4

Чотири

Доба

Ранок

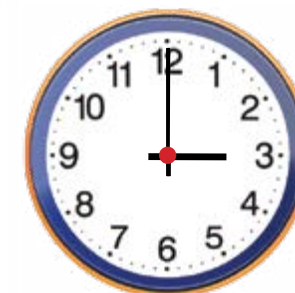
День

Вечір

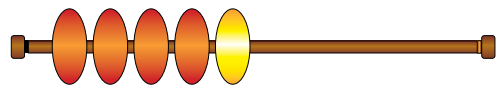
Ніч

П'ять

Число і цифра 5

5

1

--	--	--

5

2

		4 і 1
		П'ять

3

--	--

☐	☐	☐	☐	☐	5	5	5	5	5	5	5
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	---	---	---	---	---	---	---

Грошові знаки

1 Назви монети.

--	--	--

2

Слово «копійки» після цифри пишемо скорочено.

5 к., 3 к., 1 к.

3 Скільки?
1 к. і 1 к. 2 к. і 2 к. 3 к. і 2 к.

4 Полічи від 1 до 5.

5 Назви «сусідів» чисел: 2, 3, 4.

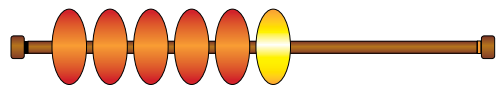
6 Лічи правильно.

1 і 1 і 1	3 і 1 і 1

Шість

Число і цифра 6

6

1

--	--	--

2

		3 і 3
6		
		4 і 2

3

--	--

--	--

☐	☐	☐	☐	☐	☐	6	6	6	6	6
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	---	---	---	---	---

Лічба. Порівняння чисел. Знак = (дорівнює)

1

2 і 2 = 4

2

3

3 і 3 = 6

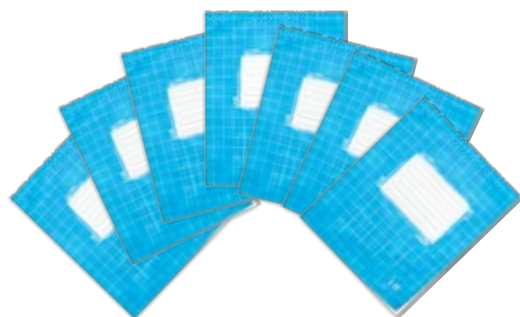
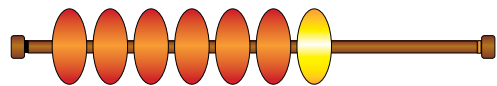
2 і 3 = 5

4

Сім

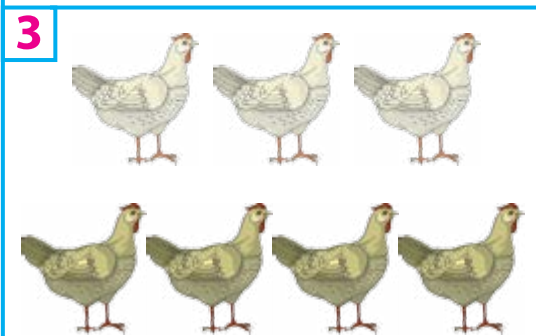
Число і цифра 7

7

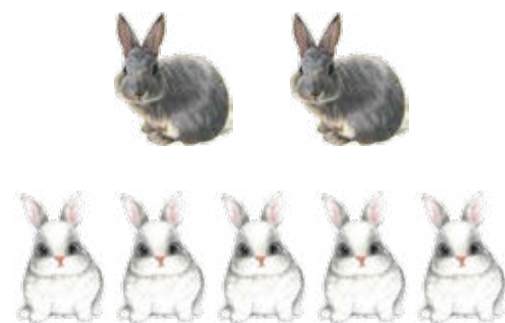

7

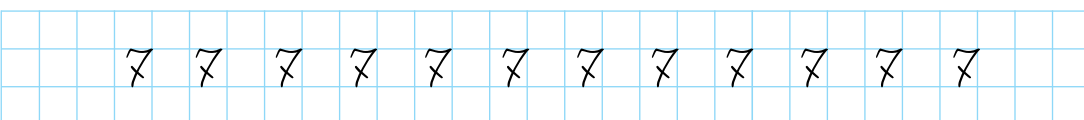
Сім

$3 + 4 = 7$

$2 + 5 = 7$

2 Полічи від 1 до 7.

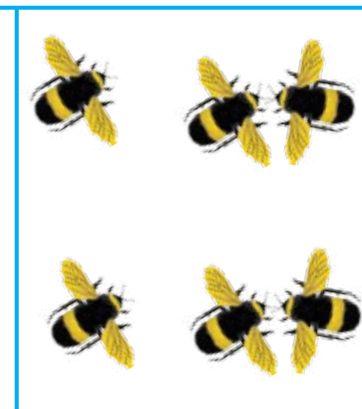
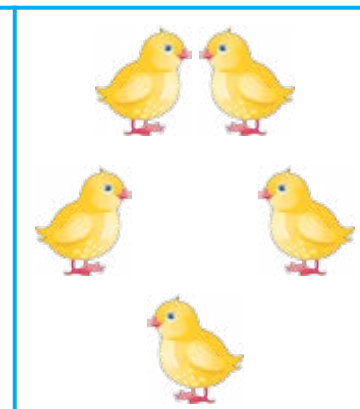
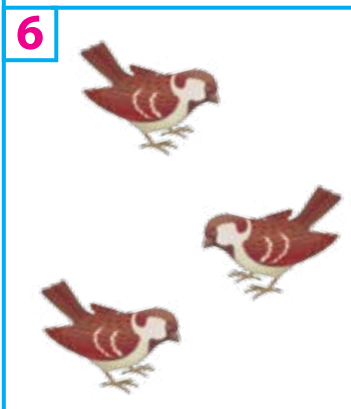
$5 + 2 = 7$

$4 + 3 = 7$

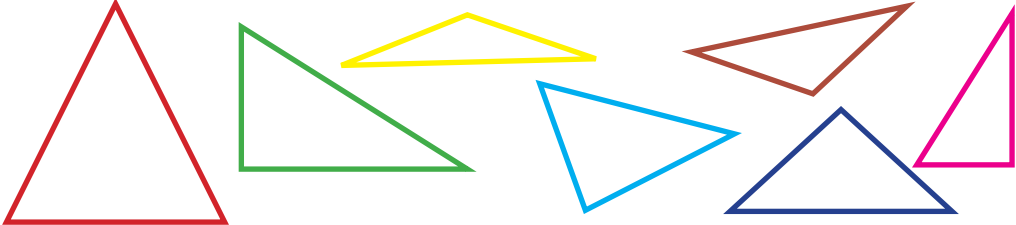
4 Назви «сусідів» чисел: 3, 5, 2, 6, 4.

5 Скільки?
1 і 1 і 1 2 і 2 і 1 і 1 і 1 1 і 2 і 1 і 2

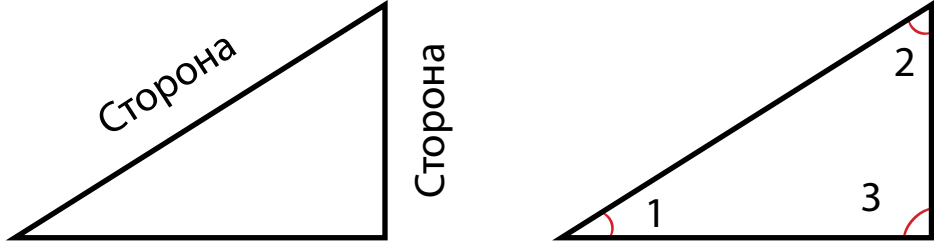

Плоскі геометричні фігури

Трикутник

 У трикутника три кути і три сторони.

Сторона
Сторона
Сторона

Кути трикутника

Квадрат

 У квадрата чотири кути і чотири сторони.
Усі сторони квадрата рівні.

Коло, круг

Коло Круг

 Коло і круг не мають кутів і сторін.

1 Накресли в зошиті квадрат і трикутник.

- Покажи сторони: квадрата; трикутника.
- Покажи кути: квадрата; трикутника.

2 Накресли в зошиті коло і круг.

- Скажи, чи є в кола і круга сторони.
- Скажи, чи є в кола і круга кути.

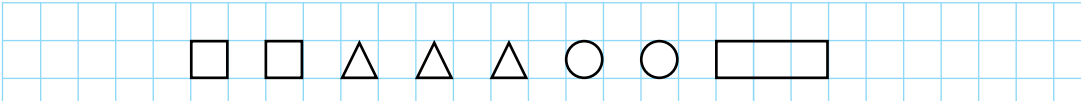
3 Полічи.

- Скільки сторін у квадрата?
- Скільки кутів у квадрата?
- Скільки сторін у трикутника?
- Скільки кутів у трикутника?

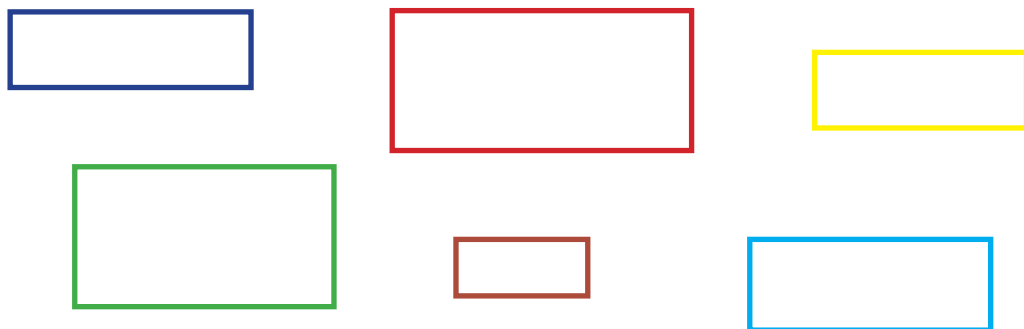

4

- Подумай, чому трикутник так назвали.
- Скажи, які сторони у квадрата.

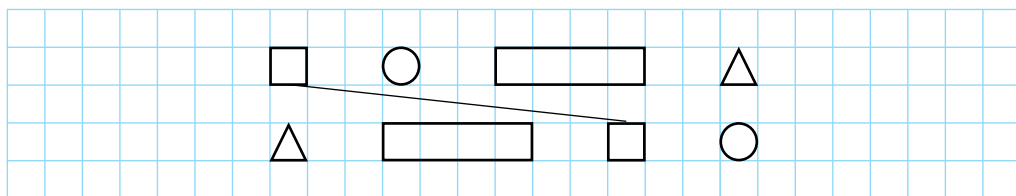
Прямокутник

У прямокутника чотири кути й чотири сторони.

Протилежні сторони прямокутника рівні.

1 Накресли такі самі фігури у два ряди.

- Назви накреслені фігури.
- Сполучи лінією фігури однакової форми.

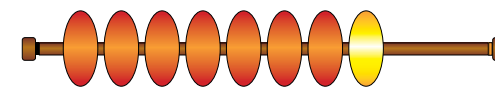
2 Виконай завдання.

- Покажи трикутник, покажи круг. Скажи, чим вони відрізняються.
- Покажи квадрат, покажи трикутник. Скажи, чим вони відрізняються.
- Уважно подивись і скажи, чим квадрат відрізняється від прямокутника.

Вісім

Число і цифра 8

8

5 Назви «сусідів» чисел: 3, 6, 4, 7, 2, 5.

6 Накресли квадрат. Справа від квадрата накресли трикутник. Під трикутником накресли прямокутник.

1 Лічи голосно.

Пряма лічба

1 3 6 8
 2 4 6 8

Зворотна лічба

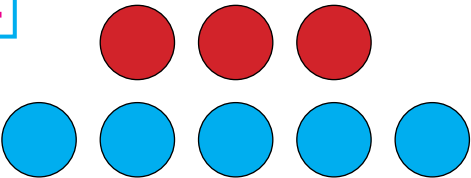
8 6 3 1
8 6 4 2

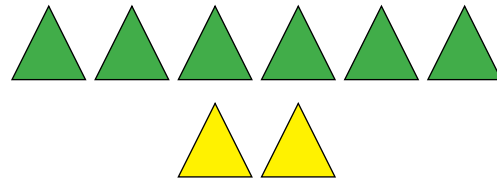
2 Полічи: від 3 до 7; від 2 до 8.
Полічи: від 7 до 4; від 8 до 3.

3 Дай відповіді на запитання.

- Скільки сторін у прямокутника?
- Скільки сторін у квадрата?
- Чим квадрат відрізняється від прямокутника?
- Скільки кутів у квадрата?
- Скільки кутів у трикутника?

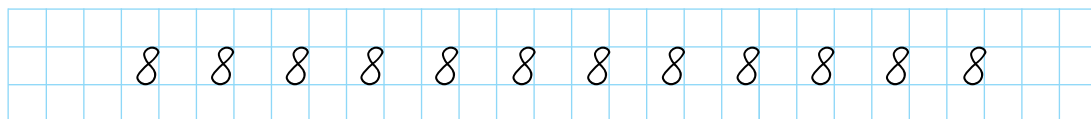

4
 $3 + 5 = 8$

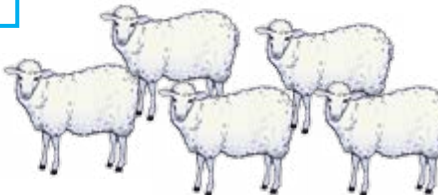

 $6 + 2 = 8$

5 Скільки?
 $1 + 2 + 3 = \square$ $3 + 2 + 1 = \square$ $5 + 1 + 2 = \square$

6 Лічи по 2: 2, 4, 6, 8.

Додавання. Знак + (плюс)

1

 $5 + 3 = \square$

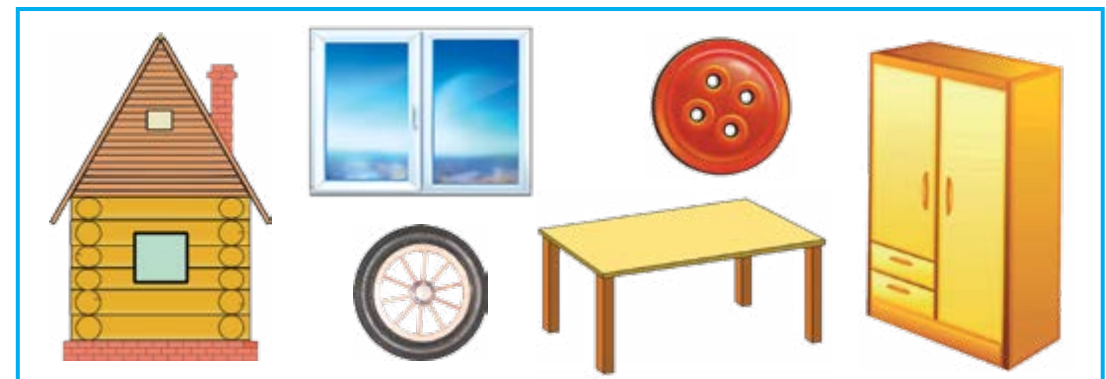

 $2 + 6 = \square$

2

 $6 + 2 = 8$

 $4 + 4 = 8$

 $3 + 5 = 8$

Геометричні фігури в житті

1 Говори правильно.
 $4 + 4 = 8$ $5 + 3 = 8$ $3 + 2 = 5$
 До чотирьох додати чотири буде вісім.
 До п'яти додати три буде вісім.
 До трьох додати два буде п'ять.

2 Склади приклади за малюнками та розв'яжи їх.

3 Лічи: від 1 до 8; від 8 до 1.

4 Розв'яжи приклади.
 $3 + 1 + 1 = \square$ $4 + 2 = \square$ $5 + 1 + 2 = \square$

5 Лічи від 8 до 1.
 Лічи по 2: \square , 4, \square , 8.

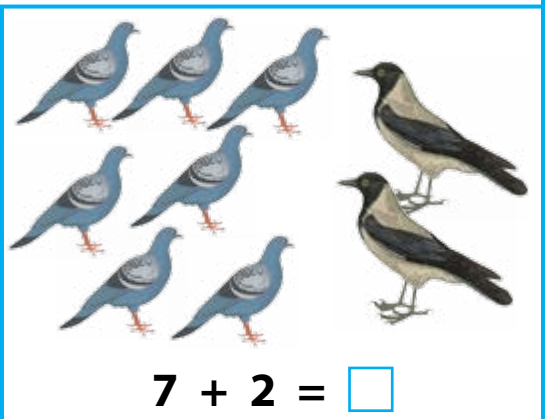
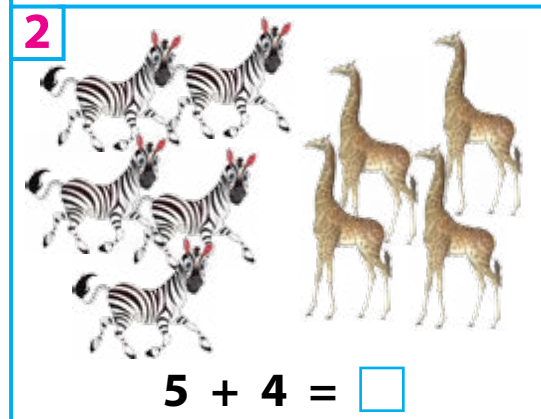
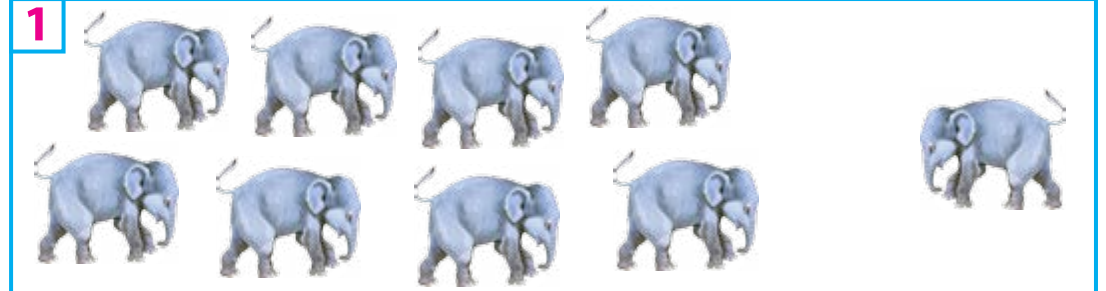
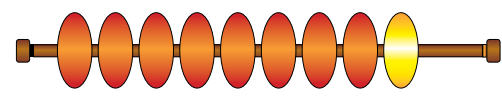
6 Запиши приклади в зошиті та розв'яжи їх.

$2 + 3 =$	$5 + 3 =$	$4 + 2 =$
-----------	-----------	-----------

Дев'ять

Число і цифра 9

9

3 Назви «сусідів» чисел: 5, 3, 7, 4, 8, 2, 6.

4

$8 + 1 = \square$	$6 + 3 = \square$	$4 + 5 = \square$
$7 + 2 = \square$	$5 + 4 = \square$	$1 + 8 = \square$

9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

1 Розв'яжи приклади.

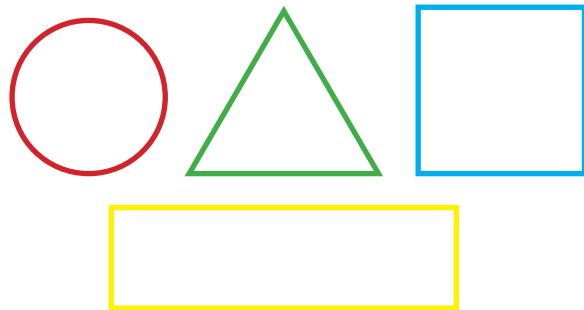
$$6 + 1 + 1 + 1 = \square \quad 4 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 = \square$$

$$8 + 1 = \square \quad 6 + 3 = \square \quad 4 + 5 = \square \quad 2 + 1 = \square$$

$$7 + 2 = \square \quad 5 + 4 = \square \quad 3 + 6 = \square \quad 1 + 8 = \square$$

$$5 + 2 + 2 \quad 3 + 2 + 2 + 2 \quad 4 + 2 + 2 + 1$$

2 Накресли такі самі геометричні фігури в зошиті. Під кожною фігурою напиши її назву.

Трикутник

Квадрат

Прямокутник

Коло

3 Говори правильно.

$$5 + 4 = 9$$

До п'яти додати чотири буде дев'ять.

$$2 + 7 = 9$$

До двох додати сім буде дев'ять.

$$6 + 3 = 9$$

До шести додати три буде дев'ять.

4 Лічи: від 1 до 9; від 9 до 1.

5 Назви «сусідів» чисел: 5, 8, 3, 7, 4, 6, 2.

6 Лічи по 2 від 2 до 8.

Віднімання. Знак – (мінус)

1

$$2 - 1 = 1$$

2

$$7 - 3 = 4$$
$$5 - 2 = 3$$
$$4 - 2 = \square$$
$$3 - 1 = \square$$

3

7
- 3
4 9 8

6
+ 3
5 2 3

4 Склади і розв'яжи приклади.

Задачі

- 1 Оленка з мамою пішли в ліс по гриби. Мама знайшла 3 білих гриби, а Оленка знайшла 5 лисичок. Скільки всього грибів знайшли мама з Оленкою?

Розв'язання задачі:

$$\square + \square = \square \text{ гр.}$$

Відповідь: \square грибів.

- 2 У дівчинки було 3 цукерки. Одну цукерку вона дала своїй подрузі. Скільки цукерок залишилося в дівчинки?

- 3 У Сашка було 2 червоні кубики. Петрик дав йому 2 сині кубики. Скільки всього кубиків стало в Сашка?

- 4 Склади задачі за малюнками та розв'яжи їх.

- 1 Розв'яжи приклади.

$3 + 4$

$7 - 2$

$6 + 3$

$9 - 5$

$2 + 5$

$8 - 3$

$3 + 2$

$4 - 2$

- 2 Запиши та розв'яжи приклади.

Від семи відняти чотири.

До трьох додати чотири.

Від дев'яти відняти п'ять.

До чотирьох додати п'ять.

Від шести відняти два.

До чотирьох додати два.

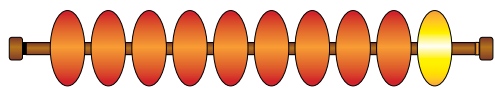
- 3 Склади задачі за малюнками та розв'яжи їх.

Десять

Число 10

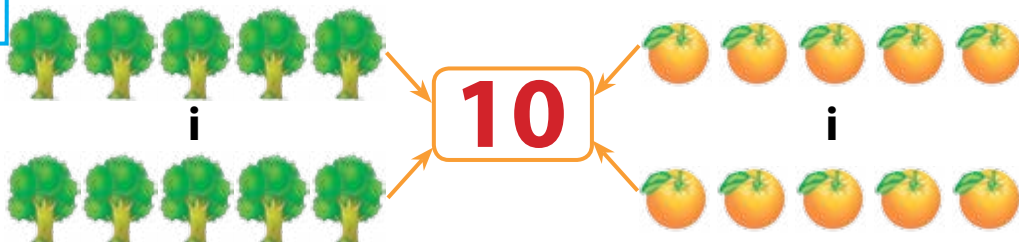
10

1

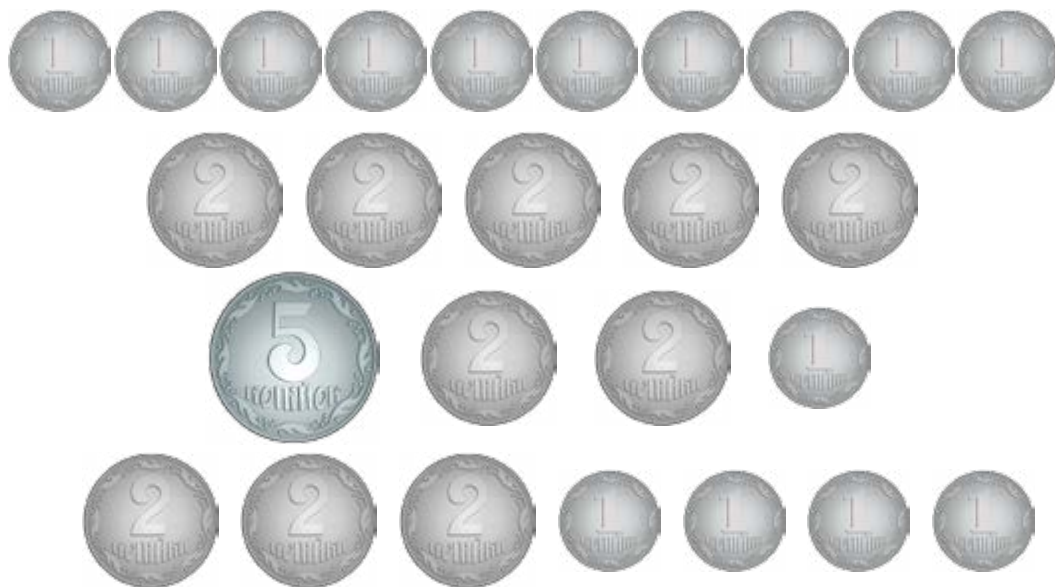

2

3

Полічи. Скажи, скільки.

1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10

Склад числа

- $1 + 1 = 2$
- $1 + 1 + 1 = 3$
- $1 + 1 + 1 + 1 = 4$
- $1 + 1 + 1 + 1 + 1 = 5$
- $1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 = 6$
- $1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 = 7$
- $1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 = 8$
- $1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 = 9$
- $1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 = 10$

1

Правильно називай числа.

1 — один	4 — чотири	7 — сім
2 — два	5 — п'ять	8 — вісім
3 — три	6 — шість	9 — дев'ять
		10 — десять

2

Полічи.

1 4 8 10
 10 8 6 3 1

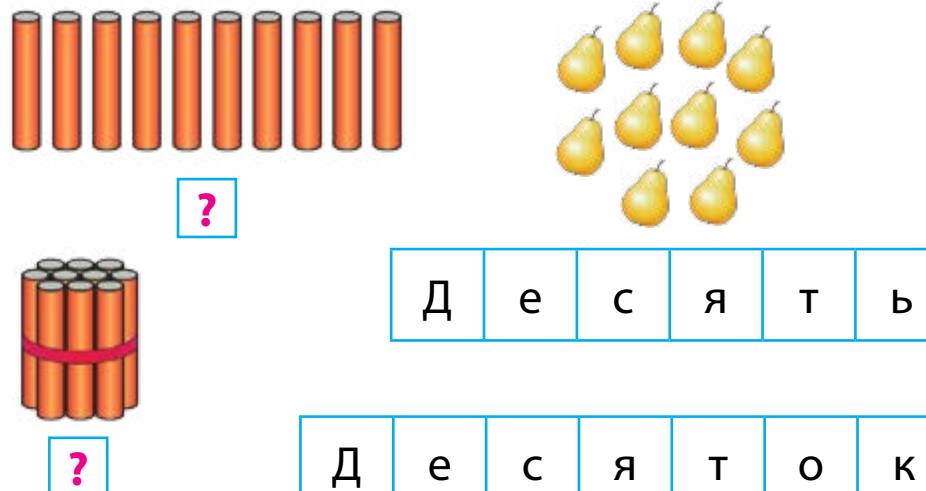
Кожне наступне число утворюється додаванням одиниці до попереднього числа.

$1 + 1 = 2$	$2 + 1 = 3$	$3 + 1 = 4$
-------------	-------------	-------------

Десяток

- 1 Лічи прямо від 1 до 10.
 1 10
 Лічи у зворотному порядку від 10 до 1.
 10 1

2

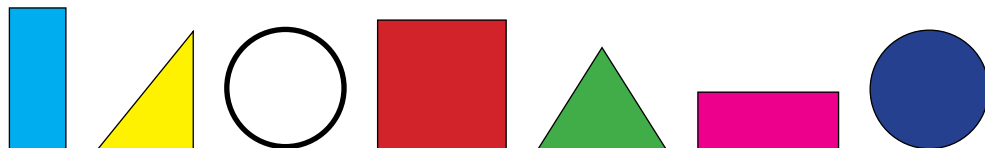
?

Д е с я т ь

Д е с я т о к

- 3 Розв'яжи приклади.
$6 + 4$	$10 - 6$	$3 + 5$	$8 - 3$
$7 + 3$	$10 - 4$	$8 + 2$	$8 - 5$

- 4
- Назви геометричні фігури справа від квадрата.
 - Назви геометричні фігури зліва від квадрата.

Кількісна й порядкова лічба

1

- Хто перший?
- Хто третій?
- Хто останній?

1 Постав запитання і дай відповідь.

- Який трикутник перший?
- Який трикутник ...?

Один		Перший
Два		Другий
Три		Третій
Чотири		Четвертий
П'ять		П'ятий
Шість		Шостий
Сім		Сьомий
Вісім		Восьмий
Дев'ять		Дев'ятий
Десять		Десятий

2 Накресли в зошиті 6 квадратів і зафарбуй їх таким чином:

перший 	третій 	п'ятий
другий 	четвертий 	шостий

3 Полічи по 2 від 2 до 10.

1 Постав запитання і дай відповіді.

- Якого кольору перша одиничка зліва?
- Якого кольору ...?

2 Назви пропущені числа: 1 ... 4 ... 7 ... 10.

3 Дай відповіді на запитання.

- Який сьогодні день тижня?
- Який цей день по порядку в тижні?
- Яке сьогодні число?
- Який зараз місяць?
- Яка зараз пора року?
- Як називаються: осінні місяці; зимові місяці?

4 Розв'яжи приклади.

$7 + 2$	$9 - 3$	$4 + 3$	$10 - 5$
$3 + 5$	$5 - 1$	$7 + 1$	$8 - 4$
$2 + 3$	$8 - 2$	$3 + 3$	$7 - 3$

5 У Наталки 5 зошитів у клітинку, а в Лесі 3 зошити в лінійку. Скільки всього зошитів у дівчат?

Таблиці додавання і віднімання в межах 10

Збільшення і зменшення на 1

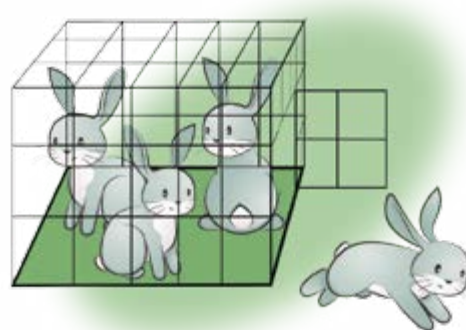
$1 + 1 = 2$		$2 - 1 = 1$
$2 + 1 = 3$		$3 - 1 = 2$
$3 + 1 = 4$		$4 - 1 = 3$
$4 + 1 = 5$		$5 - 1 = 4$
$5 + 1 = 6$		$6 - 1 = 5$
$6 + 1 = 7$		$7 - 1 = 6$
$7 + 1 = 8$		$8 - 1 = 7$
$8 + 1 = 9$		$9 - 1 = 8$
$9 + 1 = 10$		$10 - 1 = 9$

1

Скільки всього каченят?

2

Скільки кроликів залишилося в клітці?

Збільшення і зменшення на 2

$1 + 2 = 3$	$3 - 2 = 1$
$2 + 2 = 4$	$4 - 2 = 2$
$3 + 2 = 5$	$5 - 2 = 3$
$4 + 2 = 6$	$6 - 2 = 4$
$5 + 2 = 7$	$7 - 2 = 5$
$6 + 2 = 8$	$8 - 2 = 6$
$7 + 2 = 9$	$9 - 2 = 7$
$8 + 2 = 10$	$10 - 2 = 8$

Збільшення і зменшення на 3

$1 + 3 = 4$	$4 - 3 = 1$
$2 + 3 = 5$	$5 - 3 = 2$
$3 + 3 = 6$	$6 - 3 = 3$
$4 + 3 = 7$	$7 - 3 = 4$
$5 + 3 = 8$	$8 - 3 = 5$
$6 + 3 = 9$	$9 - 3 = 6$
$7 + 3 = 10$	$10 - 3 = 7$

1

Скільки стало жаб?

2

Скільки було сонечок?

1

Скільки всього дітей грає у волейбол?

2

Розв'яжи приклади.

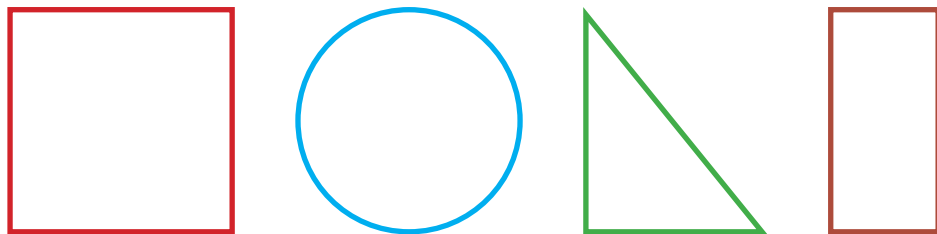
$3 + 2$	$8 - 3$	$5 + 4$	$10 - 5$
$7 + 3$	$7 - 4$	$5 + 5$	$9 - 4$
$2 + 2$	$5 - 3$	$7 + 3$	$10 - 2$

3

У Олі дві монети по 2 к., а в Тані одна монета 5 к. Скільки монет у Олі й Тані разом? Скільки копійок у Олі й Тані разом?

4

Запиши назви цих геометричних фігур.

5

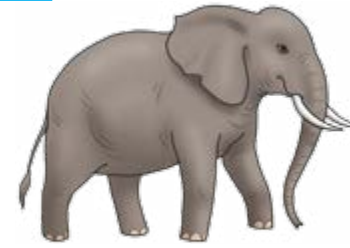
Юля купила 7 тістечок. Три тістечка вона дала подружкам. Скільки тістечок залишилося в Юлі?

Важчий, легший

1

Хто важчий?

2

Хто легший?

3

Лічи парами (по 2).

2 4 6 8 10

Збільшення і зменшення на 4

$1 + 4 = 5$	$5 - 4 = 1$
$2 + 4 = 6$	$6 - 4 = 2$
$3 + 4 = 7$	$7 - 4 = 3$
$4 + 4 = 8$	$8 - 4 = 4$
$5 + 4 = 9$	$9 - 4 = 5$
$6 + 4 = 10$	$10 - 4 = 6$

1 На дереві сиділи 3 пташки. Прилетіли ще 5 пташок. Скільки всього пташок на дереві?

2 Накресли в зошиті: 3 трикутники; 2 квадрати; 4 прямокутники; 1 коло.

3 Запиши словами числа: 1, 3, 5, 7, 8, 10.

4 Розв'яжи приклади.

$6 + 2$	$8 - 3$	$3 + 4$	$9 - 5$
$4 + 4$	$6 - 3$	$5 + 5$	$7 - 4$
$3 + 5$	$9 - 5$	$2 + 3$	$8 - 4$

5 На лужку сиділи зайці. 2 зайці сиділи попереду, і 2 зайці сиділи позаду. Скільки всього зайців було на лужку?

Збільшення і зменшення на 5

$1 + 5 = 6$	$6 - 5 = 1$
$2 + 5 = 7$	$7 - 5 = 2$
$3 + 5 = 8$	$8 - 5 = 3$
$4 + 5 = 9$	$9 - 5 = 4$
$5 + 5 = 10$	$10 - 5 = 5$

1 Дай відповіді на запитання, а потім перевір себе за малюнками.

- Скільки ніг: у слона; у коня; у гусака?

- Скільки лап: у ведмедя; у вовка; у кішки?

2 Запиши розв'язання прикладів двома способами.

$$5 + 4 = \square$$

$$5 + 1 + 1 + 1 + 1 = \square$$

$$4 + 2$$

$$6 + 3 = \square$$

$$6 + \square + \square + \square = \square$$

$$4 + 4$$

$$7 - 3 = \square$$

$$7 - 1 - 1 - 1 = \square$$

$$8 - 4$$

$$5 - 2 = \square$$

$$5 - \square - \square = \square$$

$$6 - 3$$

Збільшення і зменшення на **6**

$$\begin{array}{l} 1 + 6 = 7 \\ 2 + 6 = 8 \\ 3 + 6 = 9 \\ 4 + 6 = 10 \end{array} \quad \begin{array}{l} 7 - 6 = 1 \\ 8 - 6 = 2 \\ 9 - 6 = 3 \\ 10 - 6 = 4 \end{array}$$

Збільшення і зменшення на **7**

$$\begin{array}{l} 1 + 7 = 8 \\ 2 + 7 = 9 \\ 3 + 7 = 10 \end{array} \quad \begin{array}{l} 8 - 7 = 1 \\ 9 - 7 = 2 \\ 10 - 7 = 3 \end{array}$$

- 1** У букеті Марійки 5 айстр, а в букеті Василька на 2 айстри більше. Скільки айстр у букеті Василька?

Грошові знаки

- 2** Роздивись і назви купюри (гривні).

Слово «гривні» після цифри пишемо скорочено. *1 грн 10 грн*

- 3** Юра купив у магазині булочку за 5 грн і яблуко за 2 грн. Скільки грошей заплатив Юра за булочку і яблуко?

Збільшення і зменшення на **8**

$$\begin{array}{l} 1 + 8 = 9 \\ 2 + 8 = 10 \end{array} \quad \begin{array}{l} 9 - 8 = 1 \\ 10 - 8 = 2 \end{array}$$

Збільшення і зменшення на **9**

$$1 + 9 = 10 \quad 10 - 9 = 1$$

- 1**
2 + 7	8 - 3	4 + 5	10 - 3
5 + 4	6 - 2	7 + 2	9 - 5
6 + 3	9 - 4	3 + 4	7 - 2
4 + 5	7 - 3	5 + 5	8 - 4

- 2** Полічи парами від 2 до 10.

- 3** У Петрика — одна купюра 5 грн, а в Юлі — 2 купюри по 2 грн. У кого більше грошей — у Петрика чи в Юлі? Скільки гривень треба додати, щоб у Петрика і в Юлі була однакова кількість грошей?

- 4**
-
- Який по порядку: трикутник; квадрат; прямокутник; круг?
 - Скільки всього геометричних фігур накреслено?
 - Накресли ці геометричні фігури в зошиті.

Завдання. Приклади. Задачі

1 Запиши і розв'яжи приклади.

$$2 + 2 + 2 = \square \quad 2 + 2 + 2 + 2 + 2 = \square$$

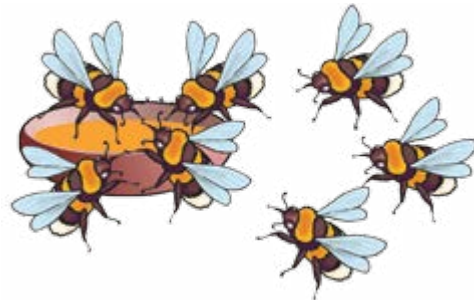
$$3 + 2 + 1 = \square \quad 5 + 2 + 2 + 1 = \square$$

$$3 + 3 = \square \quad 5 + 5 = \square$$

2 Склади і розв'яжи задачі.

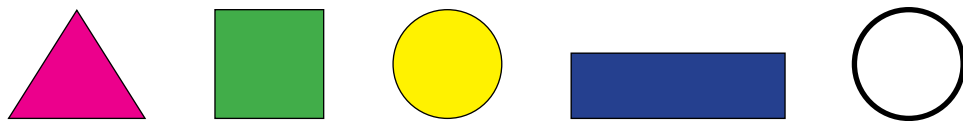

$$\square - \square = \square$$

$$\square + \square = \square$$

3 Пригадай, як називаються зображені геометричні фігури.

4 Розв'яжи приклади.

$$3 + 2 \quad 10 - 3 \quad 3 + 3 \quad 5 - 3$$

$$4 + 3 \quad 8 - 6 \quad 5 + 5 \quad 9 - 4$$

$$6 + 4 \quad 7 - 2 \quad 4 + 4 \quad 6 - 2$$

5 Полічи: від 4 до 9; від 10 до 4.
Полічи по 2 до 10.

1 Роздивись малюнок.

- Що на столі?
- Хто біля столу?
- Що біля столу?
- Хто за столом?
- Що над столом?
- Хто під столом?

2 Прочитай числа: 1, 3, 5, 1, 2, 7, 9.

- Скільки всього цифр записано?
- Скільки однакових цифр у рядку?
- Скільки різних цифр у рядку?

3 Петрик зловив 5 рибин, а Сашко — одну рибину. Скільки всього рибин зловили хлопчики? Де на малюнку Сашко, а де Петрик?

4

$4 + 2$	$4 + 4$	$4 + 1$	$3 + 2$	$5 + 3$
$6 + 2$	$2 + 6$	$7 + 2$	$3 + 4$	$3 + 1$

- 1 На галявину до ведмедика прийшли гості: заєць, лисиця, їжачок і мишеня. Скільки всього звірят на галявині? Скільки гостей прийшло до ведмедика?

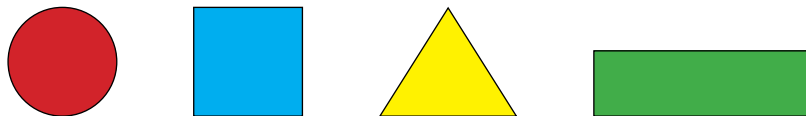
- 2 Мишко й Сашко знайшли у дворі 10 к. Скільки копійок знайшов би один Мишко?

- 3 Розв'яжи приклади двома способами.

$$3 + 2 \quad 5 + 4 \quad 4 - 2 \quad 9 - 5$$

- 4
- Скільки тобі років?
 - У якому класі ти навчаєшся?
 - Скільки в тебе друзів?

- 5 Назви зображені фігури.

- 6 Скільки кінців у однієї мотузки? А скільки кінців у половини мотузки?

Календар. Дні тижня

- 1 Говори правильно.
Понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця, субота, неділя — це тиждень.

- 2
- Який день тижня сьогодні?
 - Який день тижня буде завтра?
 - Який день тижня був учора?

- 3 Полічи.
- Скільки уроків математики на тиждень?
 - Скільки уроків читання на тиждень?
 - Скільки уроків фізкультури на тиждень?
 - Скільки уроків сьогодні?

- 4 Назви «сусідів» чисел: 4, 8, 2, 7, 3, 9, 6.

- 5
- Скільки робочих днів на тиждень?
 - Назви робочі дні тижня.
 - Які дні тижня вихідні?
 - Скільки вихідних днів на тиждень?

- 6 Від десятка відняти дві одиниці. Скільки одиниць залишилося?

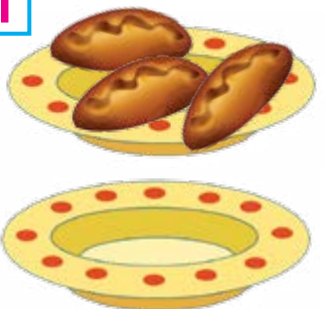
Нуль

Число і цифра 0

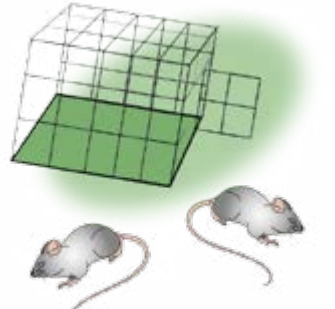
0

1

$3 - 3 = 0$

$2 - 2 = 0$

$4 - 4 = 0$

2

$\square - \square = \square$

$\square - \square = \square$

3

0 0 0 0 10 10 10 10 0 0 0 0

Додавання й віднімання 0 (нуля)

1

$3 - 3 = 0$

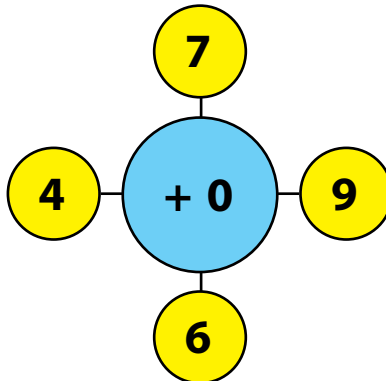
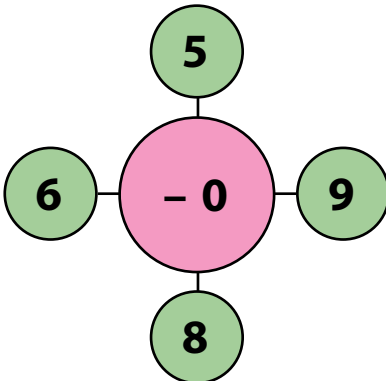

$0 + 4 = 4$

2

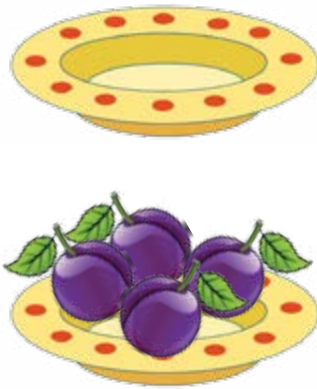
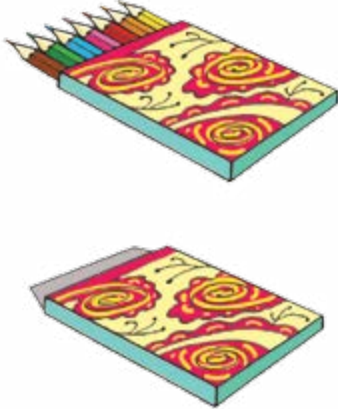
$1 + 0 = 1$	$0 + 1 = 1$	$1 - 1 = 0$	$1 - 0 = 1$
$2 + 0 = 2$	$0 + 2 = 2$	$2 - 2 = 0$	$2 - 0 = 2$
$3 + 0 = 3$	$0 + 3 = 3$	$3 - 3 = 0$	$3 - 0 = 3$
$4 + 0 = 4$	$0 + 4 = 4$	$4 - 4 = 0$	$4 - 0 = 4$
$5 + 0 = 5$	$0 + 5 = 5$	$5 - 5 = 0$	$5 - 0 = 5$
$6 + 0 = 6$	$0 + 6 = 6$	$6 - 6 = 0$	$6 - 0 = 6$
$7 + 0 = 7$	$0 + 7 = 7$	$7 - 7 = 0$	$7 - 0 = 7$
$8 + 0 = 8$	$0 + 8 = 8$	$8 - 8 = 0$	$8 - 0 = 8$
$9 + 0 = 9$	$0 + 9 = 9$	$9 - 9 = 0$	$9 - 0 = 9$

3

4 В Оленки були червоний, синій і зелений олівці. Мишко взяв у неї 3 олівці. Скільки олівців залишилося в Оленки?

1 За малюнками склади приклади та розв'яжи їх.

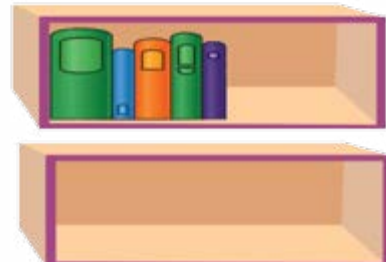

2	$4 + 5$	$3 + 7$	$6 + 3$	$3 + 4$
	$7 - 3$	$8 - 4$	$5 - 2$	$10 - 3$
	$8 + 2$	$6 - 3$	$4 + 5$	$10 - 6$

3 Склади задачі за малюнками та прикладами.

$$0 + 3 = 3$$

$$5 + 0 = 5$$

4 Дай відповіді на запитання.

- З чого складається доба?
- Скільки днів у тижні?
- Які дні тижня вихідні?
- Які дні тижня робочі?

1 Богдан розв'язав 4 задачі, а Яна розв'язала 3 задачі. Скільки всього задач розв'язали Богдан і Яна? На скільки більше задач розв'язав Богдан, ніж Яна?

2	$9 - 5$	$4 - 3$	$7 - 4$	$9 - 5$
	$2 + 3$	$3 + 3$	$4 + 2$	$5 + 1$
	$6 - 0$	$0 + 7$	$5 - 0$	$8 + 0$

3 Лічба по 3: $3 + 3 = 6$, $6 + 3 = 9$; 3, 6, 9.
Полічи по 2 до 10.

4 На молодій яблуньці цього року яблук не було. На старій яблуні було 7 яблук. Скільки всього яблук було на двох яблунях?

5 Дай відповіді на запитання.

- Скільки робочих днів у тижні?
- Скільки вихідних днів у тижні?
- Скільки всього днів у тижні?

6 Назви геометричні фігури, які ти знаєш. Як називають прямокутник, у якого всі сторони рівні?

Веселі задачі

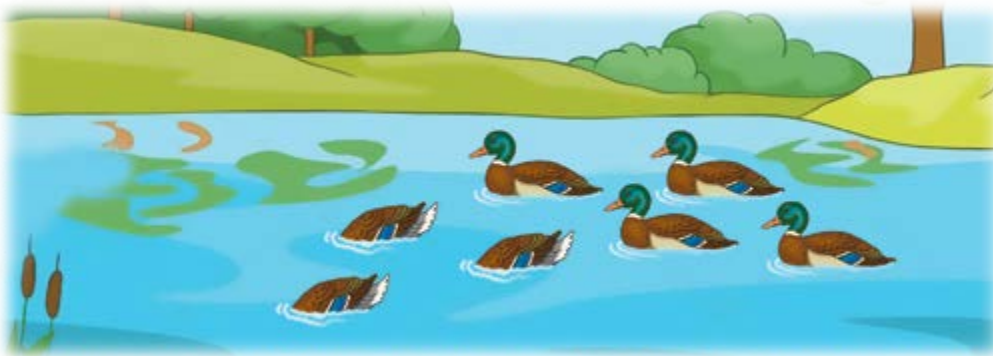
1 Скільки горіхів у порожній банці?
(Нуль горіхів. Банка порожня.)

2 У хлопчика в руках нічого не було. У дівчинки теж нічого не було. Скільки «чогось» було в дітей?
(У дітей було нуль чогось, тобто нічого.)

3 Андрійко вилив у банку 3 склянки води, а потім вилив у банку ще одну склянку води. Скільки склянок із водою в Андрійка?
(Склянок із водою не залишилося.)

4 У ставку плавало 7 качок. 3 качки пірнули. Скільки качок залишилось у ставку?
(Сім качок.)

Порівняння чисел. Знаки > (більше), < (менше)

<p>1</p> <p>$5 > 2$</p>	<p>$3 < 6$</p>	<p>$7 > 4$</p>
--	------------------------------	------------------------------

2 Постав знаки >, <, =.

■	■	■	?	■	■	■	■	■	■	■	■	
▲	▲	▲	▲	▲	▲	▲	?	▲	▲	▲	▲	▲
●	●	●	●	?	●	●	●	●	●	●	●	

3 Полічи й запиши числа в зошиті. Постав між числами знаки >, <, =.

1 Запиши в зошиті, якими монетами можна розміняти 10 к.

2

$2 + 3$	$4 + 3$	$8 - 4$	$7 - 5$
$3 + 3$	$4 + 5$	$9 - 4$	$8 - 5$
$5 + 2$	$6 + 3$	$7 - 4$	$9 - 5$

3 Скільки черевиків має купити Оля для свого цуценяти? Скільки це буде пар черевиків?

4 Що полічив кожен хлопчик?

1 Дай відповіді на запитання.

- Яка зараз пора року?
- Який зараз місяць?
- Яке сьогодні число?
- Який сьогодні день тижня?
- Який день тижня буде завтра?
- Який день тижня був учора?

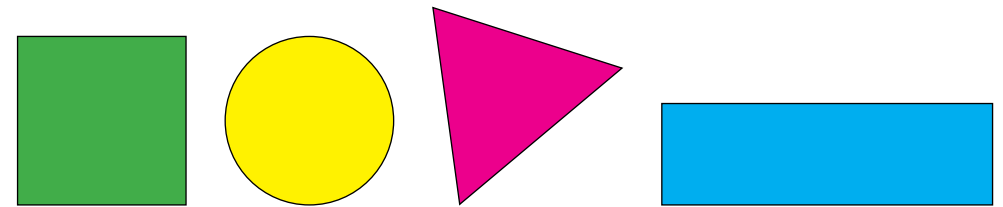
2 Збільш числа на 5.

$$3 + \square = \square \quad 5 + \square = \square \quad 2 + \square = \square$$

Зменш числа на 4.

$$6 - \square = \square \quad 8 - \square = \square \quad 10 - \square = \square$$

3

- Як називається друга фігура справа?
- Як називається перша фігура зліва?
- Як називається третя фігура справа?
- Як називається третя фігура зліва?
- Як називається четверта фігура зліва?

4 Розв'яжи приклади.

$2 + 3$	$4 + 3$	$8 - 4$	$7 - 5$
$3 + 0$	$4 + 5$	$9 - 0$	$8 - 5$

Об'ємні геометричні фігури

1 Прочитай і запам'ятай назви об'ємних геометричних фігур.

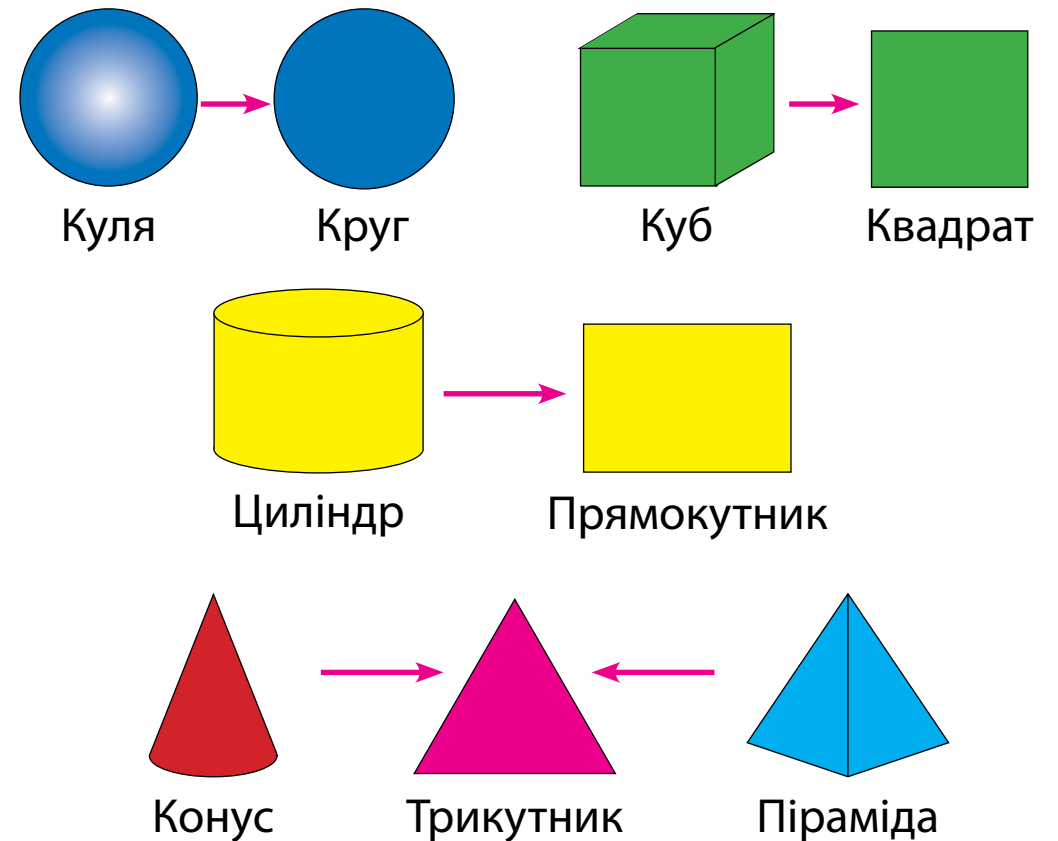

2 На які геометричні фігури схожі предмети на малюнках?

3 Пригадай, що ще схоже на об'ємні геометричні фігури. Назви ці фігури.

Об'ємні геометричні фігури мають схожість із плоскими геометричними фігурами.

1 Розв'яжи приклади.

$9 - 3$	$7 + 2$	$6 - 4$	$3 + 3$
$4 - 0$	$5 + 3$	$8 - 0$	$5 + 2$
$7 - 7$	$6 + 4$	$10 - 3$	$4 + 5$

2 Говори правильно. Запиши цифрами.
 До семи додати три буде десять.
 Від десяти відняти чотири буде шість.
 До трьох додати п'ять буде вісім.

1 На ганку гралися 5 мишенят.
Прибігла кішка погратися з
мишенятами. Скільки тварин
стало на ганку?

(Залишилася одна кішка.
Мишенята повтікали.)

2 У вазі 3 ромашки і 2 тюльпани.
Скільки ромашок у вазі?
(Три ромашки.)

3 Дай відповіді на запитання.

- Які об'ємні геометричні фігури ти знаєш?
- На яку плоску геометричну фігуру схожий циліндр?
- На яку плоску геометричну фігуру схожий куб?
- На яку плоску геометричну фігуру схожа піраміда?
- На яку плоску геометричну фігуру схожий конус?
- На яку плоску геометричну фігуру схожа куля?

4 На тарілці лежало 8 слив.
Щоб зварити компот, взяли
8 слив. Скільки слив
залишилося на тарілці?

Переставна властивість дії додавання

1 $3 + 4$ $2 + 7$ $4 + 5$ $8 + 2$
 $4 + 3$ $7 + 2$ $5 + 4$ $2 + 8$

Додавати числа можна в будь-якому порядку.

2 Данило випасає на лузі 3 білі кози і
2 чорні кози. Скільки кіз випасає Данило?
 $3 + \square = \square$ $2 + \square = \square$

3 У Тетянки було 2 монети по 2 к. і
3 монети по 1 к.

У Зої було 3 монети по 1 к. і 2 монети по
2 к.

Скільки грошей було в Тетянки? Скільки
грошей було в Зої?

Запиши приклади в зошиті й постав між
ними знак $>$, $<$ або $=$.

4

- Хто важчий: півень чи баран?
- Хто легший: кіт або свиня?

- 1** Склади за запитаннями вирази, запиши їх та обчисли.
- Як утворити число 8, якщо маємо число, що йому передує?
 - Скільки буде, якщо від числа 10 відняти число його одиниць?
 - Як утворити число 4 від числа, що йде за ним?

- 2** Запиши вирази цифрами та обчисли.
 До чотирьох додати п'ять.
 До п'яти додати чотири.
 До семи додати три.
 До трьох додати сім.

- 3** Дай відповіді на запитання.
- Скільки ніг у барана?
 - Скільки ніг у півня?
 - Скільки ніг у барана й півня разом?
 - Скільки дзьобів у барана й півня?

- 1** Запиши словами числа: 1, 3, 5, 6, 9, 10.
- 2** Накресли трикутник. Накресли квадрат, більший за трикутник. Накресли прямокутник, більший за квадрат.
- 3** У зоопарку на сніданок слону дають 10 гарбузів, а зебрі — 2 гарбузи. На скільки більше гарбузів з'їдає слон?

- 4** Назви «сусідів» чисел: 5, 2, 8, 3, 7, 4, 6, 9.

- 5**
$8 - 3$	$10 - 6$	$4 + 5$	$6 + 2$
$7 - 4$	$8 - 5$	$3 + 7$	$5 + 4$
$5 - 2$	$6 - 5$	$4 + 3$	$3 + 7$

- 6** Порівняй числа й постав знак $>$ або $<$.
 $4 \square 7, 6 \square 9, 8 \square 5, 1 \square 0, 6 \square 3, 9 \square 10, 10 \square 7.$

- 7** Дай відповіді на запитання.
- Яка зараз пора року?
 - Яка пора року була перед тим?
 - Яка пора року настане потім?

1 Микола й Сашко домовилися сісти в четвертий вагон поїзда. Микола сів у четвертий вагон від початку поїзда, а Сашко сів у четвертий вагон від кінця поїзда. Чи в одному вагоні їдуть хлопці, якщо в поїзді всього 7 вагонів? Покажи на малюнку, в якому вагоні їде Микола і в якому — Сашко?

2 Порівняй числа. Постав знаки $>$, $<$, $=$.
 $6 \square 3$ $2 \square 4$ $7 \square 2$ $5 \square 5$ $8 \square 10$

3

$5 + 2$	$6 + 3$	$10 - 5$	$9 - 4$
$7 - 3$	$8 + 0$	$4 + 4$	$10 - 0$
$9 - 5$	$6 + 2$	$7 - 3$	$2 + 5$
$10 - 3$	$5 + 5$	$8 - 4$	$3 + 4$

4 Світлана намалювала в зошиті 9 прапорців, а Олена — на 3 прапорці менше. Скільки прапорців намалювала Олена?

1 Намалюй у зошиті окремими рядами:

- 7 квадратів і 4 круги;
- 3 чотирикутники і 6 трикутників;
- 5 кругів і 5 трикутників;
- 4 квадрати і 3 прямокутники.

У кожному ряді постав знак $>$, $<$ або $=$.

2 Троє каченят гуляли в травичці, а четверо каченят сиділи на лавці. Скільки всього було каченят?

Розв'язання задачі:

$$\square \square \square = \square \text{ к.}$$

Відповідь. Усього було \square каченят.

3

	+		+		+		=	\square к.
	+		+		+		=	\square к.
	+		-		=	\square к.		

Назви чисел при додаванні

Доданок Доданок

Сума

4 **5** **=** **9**

Перший доданок Другий доданок Сума

- 1** Склади і розв'яжи приклади.
 Перший доданок 3, другий доданок 4.
 Перший доданок 5, другий доданок 2.
 Перший доданок 4, другий доданок 4.
 Перший доданок 3, другий доданок 4.
 Перший доданок 7, другий доданок 3.

- 2** На тарілці лежало 8 яблук.
 Бабуся взяла на пиріг
 5 яблук. Скільки яблук
 залишилося на тарілці?

=

- 3** Запиши числа, більші за: 4, 7, 9.
 Запиши числа, менші від: 3, 5, 10.

- 1**
7 + 2	3 + 4	6 + 3	8 + 2
2 + 5	6 + 1	4 + 2	5 + 3
9 + 1	7 + 2	5 + 5	4 + 5

- 2** Лічи по 2 від 2 до 10.
 Лічи у зворотному порядку від 10 до 1.

- 3** На городі в Олени
 виросло 6 соняшників,
 а на городі в Олексія —
 на 3 соняшники більше.
 Скільки соняшників
 виросло на городі в
 Олексія?

Схема задачі

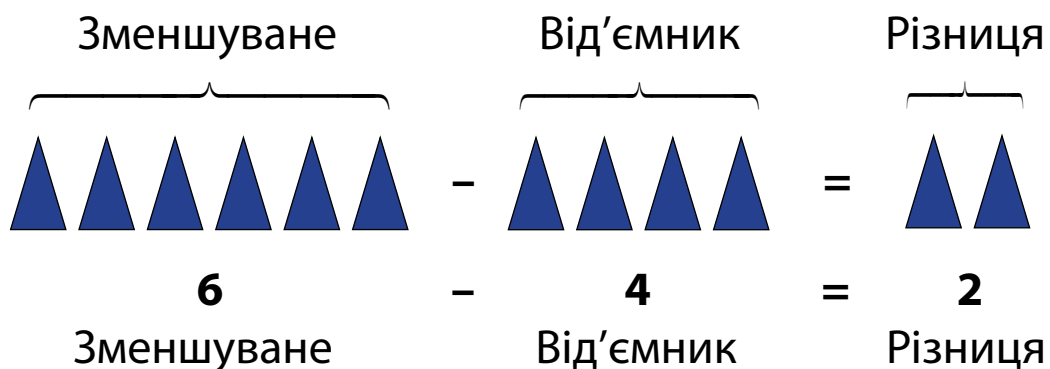
В Олени — 6 соняшників ←
 В Олексія — ? — на 3 більше, ніж

4

1-й доданок	3	7	2	6	3	8	2	9
2-й доданок	5	1	4	2	5	2	7	1
Сума

- 5** У квартирі й на дачі міняли двері. Для
 квартири купили 4 (четверо) дверей, а для
 дачі купили на 6 дверей більше. Скільки
 дверей купили для дачі?

Назви чисел при відніманні

- 1** Склади і розв'яжи приклади.
 Зменшуване 9, від'ємник 4. Різниця — ?
 Зменшуване 6, від'ємник 3. Різниця — ?
 Зменшуване 8, від'ємник 5. Різниця — ?

2

10 – 3	7 – 2	9 – 5	6 – 3
10 – 8	7 – 4	9 – 3	6 – 5
10 – 5	7 – 6	9 – 7	6 – 2
10 – 7	7 – 3	9 – 4	6 – 4

- 3** На гілці сиділи 9 горобчиків. Потім 3 горобчики улетіли. Скільки горобчиків залишилося на гілці?

- 1** Знайди суму чисел: 7 і 3; 2 і 4; 5 і 3; 3 і 4.
 Знайди різницю чисел: 9 і 5; 8 і 3; 10 і 4.

2

Число	6	4	3	7	5
На 3 більше
На 3 менше

- 3** Яна і Юля читали одне й те саме оповідання на 9 сторінках. Яна прочитала всі 9 сторінок, а Юля — 6 сторінок. Скільки сторінок залишилося прочитати Юлі?

- 4** У господині було 3 склянки білої квасолі і 5 склянок червоної квасолі. Скільки всього склянок квасолі було в господині?

Схема

Білої квасолі — 3 склянки
 Червоної квасолі — 5 склянок } ?

- 5**
- Якими монетами можна розмінати 10 к.?
 - Якими купюрами можна розмінати 10 грн?

- 1
- Які плоскі геометричні фігури ти знаєш?
 - Які об'ємні геометричні фігури ти знаєш?

- 2
- Запиши і розв'яжи приклади.
 Перший доданок 3, другий доданок 4.
 Перший доданок 5, другий доданок 2.
 Зменшуване 7, від'ємник 4.
 Зменшуване 10, від'ємник 5.

- 3
- Розглянь таблицю додавання й віднімання чисел.
 - Поясни або покажи, як знайти суму й різницю двох чисел за таблицею.

+	+ 1	+ 2	+ 3	+ 4	+ 5	+ 6	+ 7	+ 8	+ 9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
-	- 1	- 2	- 3	- 4	- 5	- 6	- 7	- 8	- 9

$$6 + 3 = ?$$

$$8 - 5 = ?$$

Задачі

- 1
- Учні п'ятого класу посадили біля школи 5 беріз, а учні третього класу посадили на 2 берези менше. Скільки беріз посадили біля школи учні третього класу?

- 2
- Закінчи умову задачі та розв'яжи.
 Василько зловив 3 окуні, а тато зловив щуки.

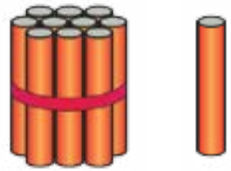

- 3
- Що у лісі так гримить?
 Робить вулики ведмідь.
 Він зробив їх тільки 7,
 на 2 менше, ніж хотів.
 Скільки вуликів хотів зробити ведмідь?

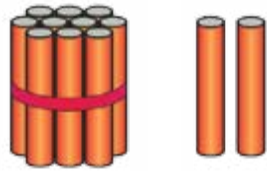

ЧИСЛА ДРУГОГО ДЕСЯТКА

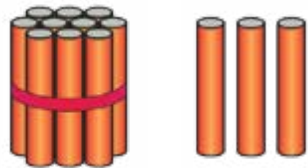
Усна й письмова нумерація чисел

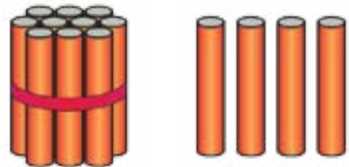
10 і 1,
або $10 + 1 = 11$
одинадцять

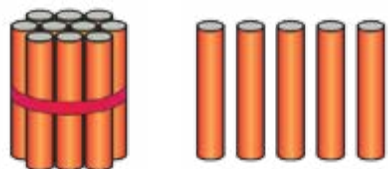
10 і 2,
або $10 + 2 = 12$
дванадцять

10 і 3,
або $10 + 3 = 13$
тринадцять

10 і 4,
або $10 + 4 = 14$
чотирнадцять

10 і 5,
або $10 + 5 = 15$
п'ятнадцять

10 і 6,
або $10 + 6 = 16$
шістнадцять

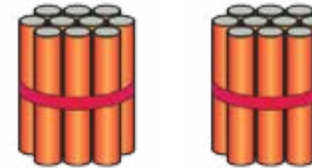
10 і 7,
або $10 + 7 = 17$
сімнадцять

10 і 8,
або $10 + 8 = 18$
вісімнадцять

10 і 9,
або $10 + 9 = 19$
дев'ятнадцять

10 і 10,
або $10 + 10 = 20$
двадцять

- Запиши в зошиті числа та їхні назви.

10 — десять

16 — **шістнадцять**

11 — **одинадцять**

17 — **сімнадцять**

12 — **дванадцять**

18 — **вісімнадцять**

13 — **тринадцять**

19 — **дев'ятнадцять**

14 — **чотирнадцять**

20 — **двадцять**

15 — **п'ятнадцять**

- Полічи усно від 10 до 20.
- Полічи усно від 10 до 1.

1 Запиши вирази в зошиті та обчисли.

$$\square + \square = \square$$

$$\square + \square + \square = \square$$

$$\square + \square = \square$$

$$\square + \square = \square$$

$$\square + \square + \square = \square$$

$$\square + \square + \square = \square$$

2 Назви числа.

11 — ...надцять

12 — ...надцять

13 — ...надцять

14 — ...надцять

15 — ...надцять

16 — ...надцять

17 — ...надцять

18 — ...надцять

19 — ...надцять

20 — ...дцять

3 $10 + 1$ $10 + 2$ $10 + 3$ $10 + 4$ $10 + 5$
 $10 + 6$ $10 + 7$ $10 + 8$ $10 + 9$ $10 + 10$

4
Який по порядку кружечок:
жовтий; зелений; червоний; синій?

1 Склади й розв'яжи приклади за малюнками.

$$4 + \square = \square$$

$$7 - \square = \square$$

2 Запиши в зошиті словами числа.

11 — ...надцять

12 — ...надцять

13 — ...надцять

14 — ...надцять

15 — ...надцять

16 — ...надцять

17 — ...надцять

18 — ...надцять

19 — ...надцять

20 — ...дцять

3 Запиши числа по порядку.

6, 11, 3, 8, 15, 4, 13, 20, 18, 10, 5, 12, 7, 14.

4 Постав правильно знаки $>$, $<$, $=$.

7 і 10, 14 і 8, 11 і 17, 12 і 9, 7 і 7.

Прочитай правильно свої записи.

Зразок. Сім менше від десяти, а десять більше за сім. Чотирнадцять більше за вісім, а вісім менше від чотирнадцяти.

Склад чисел від 11 до 20

Число	Десятки	Одиниці
11	1	1
12	1	2
13	1	3
14	1	4
15	1	5
16	1	6
17	1	7
18	1	8
19	1	9
20	2	0

1 Скажи, скільки десятків і скільки одиниць у числах.

11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20.

Зразок. У числі одинадцять — один десяток і одна одиниця.

2

$5 + 2$	$10 + 4$	$11 + 3$	$15 + 5$
$3 + 4$	$13 + 2$	$12 + 4$	$17 + 2$
$7 + 2$	$10 + 7$	$16 + 1$	$13 + 3$

3 У тижні 7 днів, із них 2 дні вихідні. Скільки робочих днів у тижні?

1 Запиши в зошиті, вставляючи пропущені числа.

Зразок. $13 = 1 \text{ дес. і } 3 \text{ од.}$

$$13 = 10 + 3$$

$$11 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

$$17 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

$$11 = \square + \square$$

$$17 = \square + \square$$

$$12 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

$$19 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

$$12 = \square + \square$$

$$19 = \square + \square$$

$$14 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

$$20 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

$$14 = \square + \square$$

$$20 = \square + \square$$

2 Запиши, скільки десятків і скільки одиниць у числах.

14, 18, 12, 16, 20, 17, 11, 15, 19.

Зразок. $14 = 1 \text{ дес. і } 4 \text{ од.}$

3 Мама обчистила для варення 17 яблук, а Віра — на 4 яблука менше. Скільки яблук обчистила Віра?

4 Запиши:

- число 20 як суму двох однакових чисел;
- число 15 як суму трьох однакових чисел;
- числа 12 та 17 як суми будь-яких чисел.

Задачі

- 1 Оксана зірвала в садку 13 зелених яблук і 4 червоні яблука. Скільки всього яблук зірвала Оксана?

- 2 У Володі 15 олівців: 5 олівців червоного кольору, а решта — сині. Скільки у Володі синіх олівців?

- 3 Олена посадила 11 квасолин, а Валя — 9. Скільки всього квасолин посадили дівчата?

- 4 У коробці було 18 цукерок. 6 цукерок з'їли. Скільки цукерок залишилося в коробці?

- 5 Сашкові 11 років, а його сестричці Ліді — на 3 роки більше. Скільки років Ліді?

- 6 У коробці було 16 олівців. Юрко взяв із коробки 3 олівці. Скільки олівців залишилося в коробці?

Геометричні фігури.

Точка, пряма, відрізок, промінь

- Це — точка.

————— Це — пряма лінія.

- Це — відрізок.

—————● Це — промінь.

Місце, в якому перетинаються дві прямі, називають *точкою*.

Лінію, обмежену двома точками, називають *відрізком*.

Лінію, обмежену точкою лише з одного боку, називають *променем*.

- 1 Накресли в зошиті промінь, відрізок і пряму лінію. Підпиши їх.

- 2 Накресли в зошиті 3 промені: довгий, короткий і найкоротший.

- 3 Накресли пряму лінію й познач на ній відрізок.

Вимірювання і відмірювання. Сантиметр

Прямі лінії можуть мати різну довжину.
Їх можна продовжувати в обидва боки
без кінця.

Щоб визначити довжину лінії, треба точками
позначити її початок і кінець, тобто визначити
відрізок, який вимірюється.

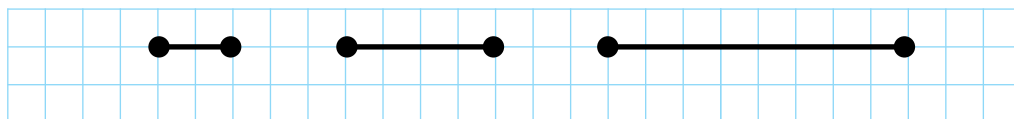

Відрізки завжди мають початок і кінець.

Довжину відрізків вимірюють лінійкою.

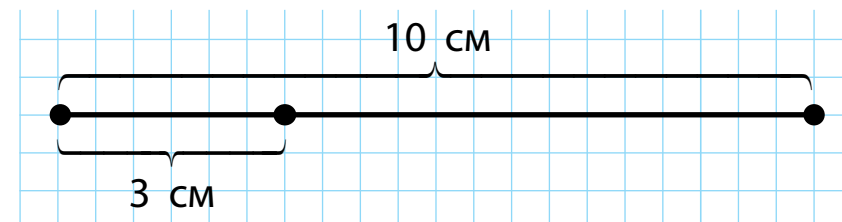

Шкалу лінійки поділено на **сантиметри**.
Відрізок завдовжки один сантиметр (1 см)
дорівнює двом клітинкам зошита.

Скільки сантиметрів у кожному відрізку?

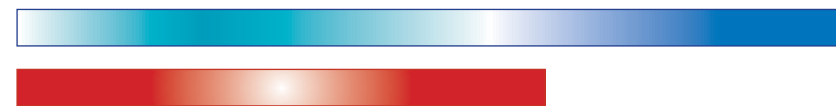
- 1 Накресли в зошиті відрізок завдовжки 10 см. Відміряй на цьому відрізку 3 см і познач точкою.

- 2 Накресли в зошиті синій відрізок завдовжки 4 см і червоний відрізок завдовжки 7 см.
Запиши відповіді на запитання в зошиті.

- Який із цих відрізків більший і на скільки сантиметрів?
- Який із цих відрізків менший і на скільки сантиметрів?

- 3 Довжина синьої стрічки 11 см. Довжина червоної стрічки 7 см. Яка довжина обох стрічок разом?

- 4 Доповни до 10.

10	4	8	...	5	...	2	...
	6	...	7	...	3	...	9

1 Збільш числа 7 і 5 на 2.
Збільш числа 17 і 15 на 2.
Зменш числа 7 і 5 на 2.
Зменш числа 17 і 15 на 2.

2 Розв'яжи приклади.

$12 + 3$	$8 + 2$	$15 + 5$	$18 - 8$
$10 + 6$	$4 + 3$	$10 - 4$	$15 - 3$
$14 + 2$	$2 + 5$	$16 - 2$	$17 - 5$

3 Знайди суму і різницю чисел 15 і 3.
Знайди суму і різницю чисел 16 і 4.

4 Запиши вирази в зошиті. Обчисли.
Перший доданок 12, другий доданок 5.
Знайти суму.
Перший доданок 16, другий доданок 3.
Знайти суму.
Перший доданок 15, другий доданок 5.
Знайти суму.
Зменшуване 17, від'ємник 6. Різниця — ?
Зменшуване 19, від'ємник 9. Різниця — ?
Зменшуване 20, від'ємник 10. Різниця — ?

5

$14 - 0$	$17 - 4$	$13 + 7$	$5 + 5$
$16 - 3$	$12 - 12$	$4 + 5$	$12 + 4$
$10 - 2$	$20 - 10$	$19 + 0$	$8 + 2$

Додавання і віднімання чисел групами

1

$3 + 3 + 2$	$4 + 3 + 2$	$5 - 2 - 1$	$2 + 6 + 1$
$6 - 2 - 1$	$4 - 1 - 1$	$5 + 1 + 3$	$6 - 4 - 1$
$5 + 4 - 3$	$8 - 2 + 3$	$9 - 4 + 2$	$8 - 4 - 3$

2 У дівчинки було 2 червоні кульки й 1 жовта, а в хлопчика було 4 зелені кульки. Скільки всього кульок було в дітей?

3 Дівчата допомагали мамі ліпити пиріжки. Мама зліпила 11 пиріжків, Оля — 4 пиріжки і Зіна — 3 пиріжки. Скільки пиріжків зліпили Оля і Зіна. Скільки всього пиріжків зліпили мама й дівчата?

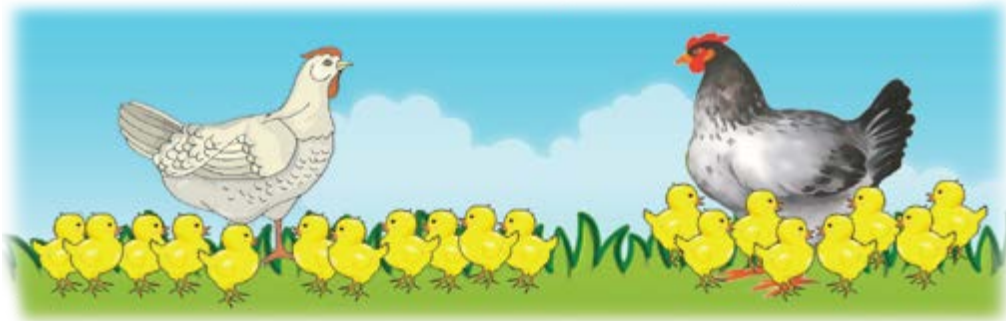

4 У коробці було 20 цукерок. Ярослав з'їв 3 цукерки, а Славко — 4 цукерки. Скільки цукерок залишилося в коробці?

5 Наталя купила в магазині кефір за 10 грн, булочку за 3 грн і хліб за 6 грн. Скільки всього грошей витратила Наталя в магазині?

Зв'язок між діями додавання і віднімання

Запиши розв'язання задач в один рядок.

- 1 У білої курки 11 курчат, а в чорної курки 8 курчат. Скільки всього курчат у двох курок?
- 2 У двох курок усього 19 курчат. У білої курки 11 курчат. Скільки курчат у чорної курки?
- 3 У двох курок усього 19 курчат. У чорної курки 8 курчат. Скільки курчат у білої курки?

Дію додавання перевіряють дією віднімання.

Щоб перевірити дію додавання, потрібно від суми відняти один із доданків. Якщо дістанемо другий доданок, то обчислення правильне.

$14 + 4 = 18$	$18 - 4 = 14$	$18 - 14 = 4$
---------------	---------------	---------------

1

Запиши розв'язання задач в один рядок.

- 1 Дідусь приніс додому 16 яблук. 12 яблук були червоними, а решта — зеленими. Скільки було зелених яблук?
- 2 Дідусь приніс додому 16 яблук. 4 яблука були зеленими, а решта — червоними. Скільки було червоних яблук?
- 3 Дідусь приніс додому 12 червоних яблук і 4 зелені. Скільки всього яблук приніс дідусь?

Дію віднімання перевіряють дією додавання.

Щоб перевірити дію віднімання, потрібно:

- 1) до різниці додати від'ємник. Якщо дістанемо зменшуване, то обчислення правильне;
- 2) від зменшуваного відняти різницю. Якщо дістанемо від'ємник, то обчислення правильне.

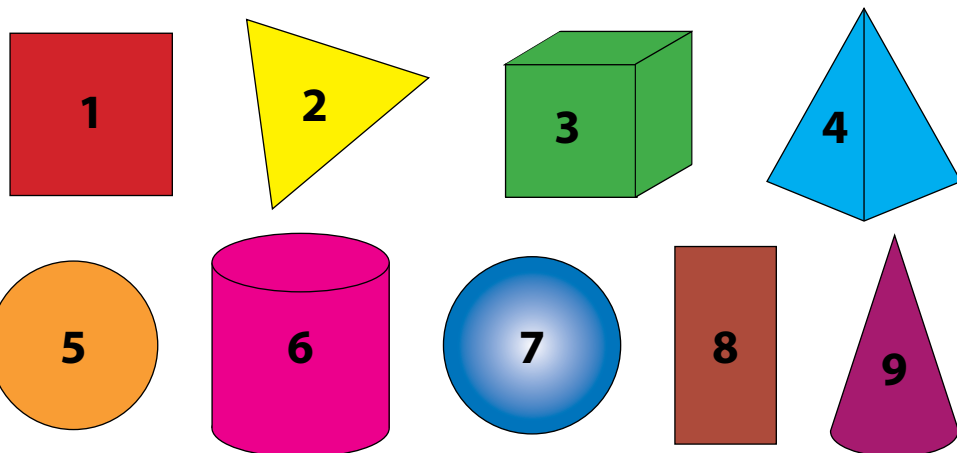
$17 - 3 = 14$	$14 + 3 = 17$	$17 - 14 = 3$
---------------	---------------	---------------

2

Перевір правильність обчислення.

$15 - 3 = 12$	$18 - 4 = 14$	$20 - 5 = 15$
$12 + 3 = \square$	$14 + 4 = \square$	$15 + 5 = \square$
$15 - 12 = \square$	$18 - 14 = \square$	$20 - 15 = \square$

Розглянь геометричні фігури.

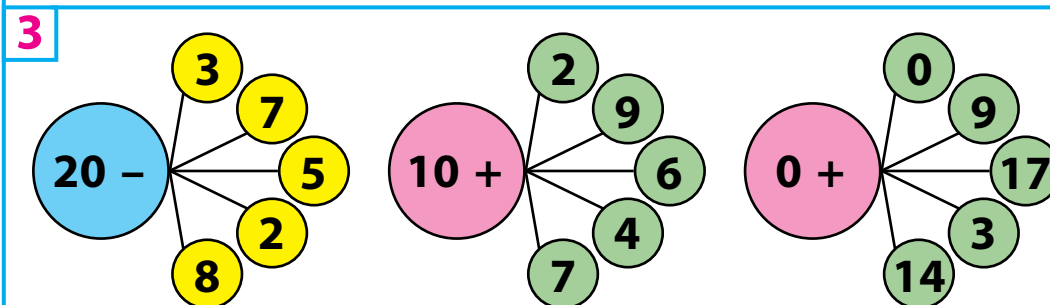
Дай відповіді на запитання.

- Скільки трикутників?
- Скільки прямокутників?
- Скільки кругів?
- Скільки квадратів?
- Які об'ємні геометричні фігури зображено?
- Якого кольору квадрат і який він по порядку?
- Якого кольору круг і який він по порядку?
- Якого кольору прямокутник і який він по порядку?
- Якого кольору трикутник і який він по порядку?
- Яких кольорів об'ємні геометричні фігури і які вони по порядку?

- 1 У Юлі 12 конвертів, а марок — на 3 більше. Скільки Юлі потрібно конвертів, щоб наклеїти всі марки?

- 2 Дай відповіді на запитання.
- На скільки число 15 більше за число 10?
 - На скільки число 9 більше за число 7?
 - На скільки число 12 менше від числа 16?
 - На скільки число 5 менше від числа 8?

- 4 У зоопарку живуть жовті й зелені папуги. Жовтих папуг 10, а зелених — на 7 більше. Скільки зелених папуг живе в зоопарку?

- 5 Склади й запиши вирази. Порівняй їх. Перший доданок 12, другий доданок 8. Перший доданок 8, другий доданок 12.

- 1 На столі стоїть 7 склянок молока. За стіл сіло 4 учня. Скільки ще учнів можуть сісти за стіл, щоб усім вистачило молока?

- 2 Склади вирази та знайди їхні значення.

$$\begin{array}{lll} 6 + 4 = 10 & 10 + 3 = 13 & 15 + 2 = 17 \\ 10 - 6 = \square & 13 - \square = \square & \square - 2 = \square \\ 10 - 4 = \square & 13 - \square = \square & \square - 15 = \square \end{array}$$

- 3 Знайди доданок: $\square + 7 = 17$, $12 + \square = 14$.
Знайди зменшуване: $\square - 3 = 11$, $\square - 4 = 16$.
Знайди суму: $6 + 4 = \square$, $10 + 10 = \square$.
Знайди від'ємник: $15 - \square = 10$, $18 - \square = 11$.
Знайди різницю: $17 - 3 = \square$, $20 - 5 = \square$.

- 4 Полічи по 2 від 2 до 20.
Полічи по 2 від 10 до 2.

- 5 Які числа потрібно написати, щоб твердження були правильними?
Число \square менше від 7.
Число \square більше за 17.

- 1
- Назви всі дні тижня.
 - Назви перший, шостий дні тижня.
 - Скільки днів у тижні?
 - Який сьогодні день тижня?

- 2 Правильно називай і пиши числа.
Одинадцять — \square , дванадцять — \square ,
тринадцять — \square , чотирнадцять — \square ,
п'ятнадцять — \square , шістнадцять — \square ,
сімнадцять — \square , вісімнадцять — \square ,
дев'ятнадцять — \square , двадцять — \square .

- 3
- Назви осінні місяці.
 - Назви зимові місяці.

- 4 Знайди значення виразів. Перевір обчислення.

$$\begin{array}{cccc} 8 - 5 & 17 - 2 & 14 - 4 & 10 - 7 \\ 4 + 2 & 10 + 4 & 8 + 2 & 13 + 3 \end{array}$$

- 5
- Який зараз урок по порядку?
 - Який по порядку буде наступний урок?
 - Який урок був першим?
 - Скільки всього буде сьогодні уроків?

- 6
- Скільки десятків у числах: 18, 20?
 - Скільки одиниць у числах: 7, 12, 19?

Геометричні фігури. Пряма, крива, ламана лінії

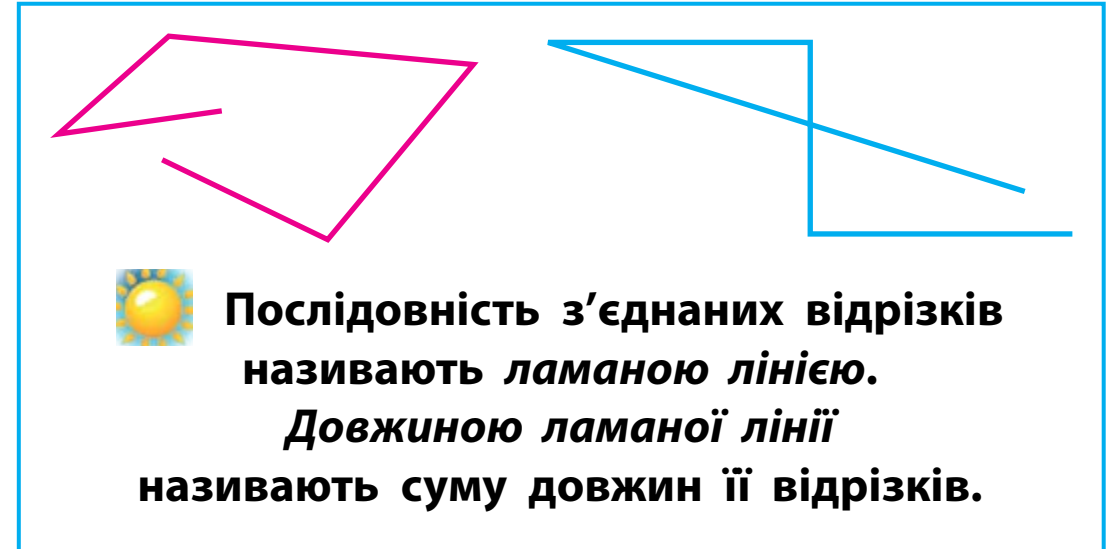

- 1
 - Накресли посередині аркуша довгу пряму лінію.
 - Над нею справа накресли криву лінію.
 - Під нею зліва накресли ламану лінію.

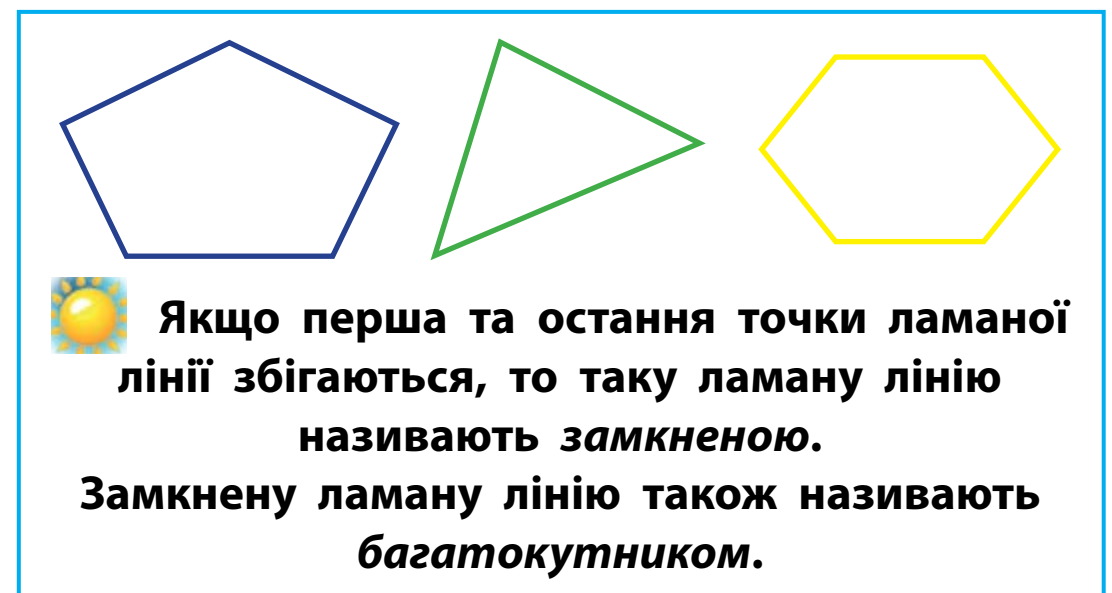
- 2 Накресли 2 ламані лінії, 3 прямі лінії і 2 криві лінії. Полічи, скільки всього ліній накреслено?

- 3 Накресли ламану лінію, нижче — пряму лінію, ще нижче — криву лінію.

Незамкнена ламана лінія

Замкнена ламана лінія

Накресли в зошиті замкнену ламану лінію і незамкнену ламану лінію. Чим вони відрізняються?

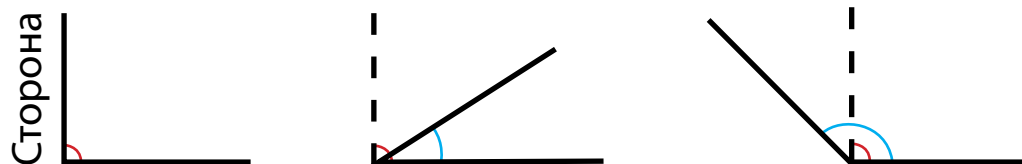
Кути

У косинця один кут прямий.

Косинець

Кут утворюється двома променями, які виходять з однієї точки.

Сторона

Сторона

Прямий кут

Гострий кут

Тупий кут

Кут, менший від прямого кута, називають *гострим кутом*.

Кут, більший від прямого кута, називають *тупим кутом*.

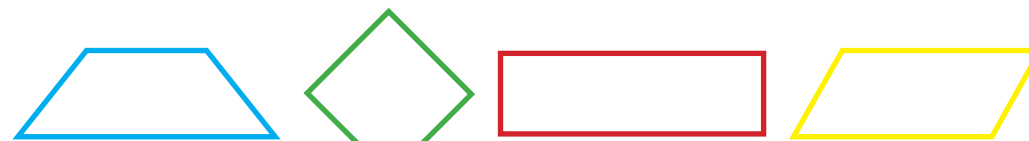
1 Накресли 2 різні кути і скажи, як вони називаються.

2 Скажи, як називаються ці кути.

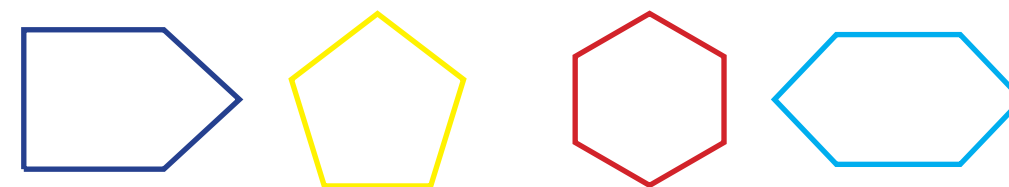

Покажи сторони кутів.

Багатокутники

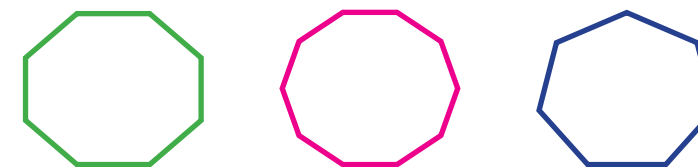
Чотирикутники

П'ятикутники

Шестикутники

1 Полічи, скільки кутів у цих багатокутників.

Скажи, як називаються ці геометричні фігури.

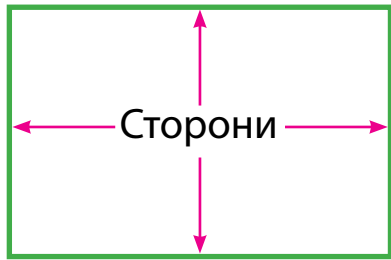
2

- Накресли в зошиті трикутник, п'ятикутник, чотирикутник, шестикутник.
- Скажи, чи має кути круг.

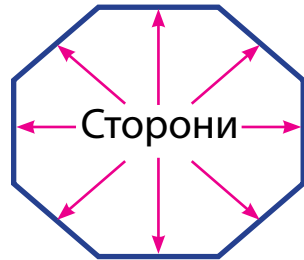

Чотирикутник, у якого всі кути прямі, називають *прямокутником*.

1

Прямокутник

Багатокутник

Як іще можна назвати ці геометричні фігури?

2

У зошиті накресли: квадрат зі стороною 3 см; трикутник зі стороною 7 см. Виміряй, скільком сантиметрам дорівнюють інші сторони квадрата, трикутника.

3

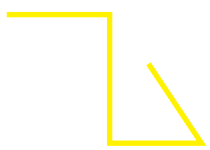
Накресли прямий, гострий і тупий кути. Скажи, чим відрізняється: гострий кут від прямого кута; тупий кут від прямого кута.

4

$3 + 6 - 2$	$12 - 2 + 7$	$20 - 10 + 4$
$9 - 5 + 1$	$15 + 3 - 6$	$14 + 2 - 6$
$5 + 4 - 9$	$16 - 5 + 9$	$20 - 10 - 10$

5

Скажи, як називається кожна лінія.

1

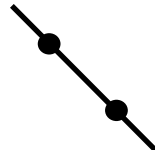
2

3

4

5

Літр

Людам потрібно знати, скільки рідини вміщається в посудині: банці, пляшці, чайнику, відрі.

Одиницею виміру рідини є літр. На письмі це

позначають так: 1 л

У банці тільки літр води.
Більш не вміститься сюди!

Розглянь місткості з рідинами. Прочитай написи на них.

1

Мала Марійка поливає квіти з маленького відерця — у ньому вміщається 1 л води. Марійчин брат поливає деревце з великого відра — у ньому вміщається 8 л води. На скільки більше літрів води вміщається у відрі брата, ніж у Марійчиному відерці?

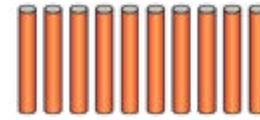
2

Кіт Мурчик вилив у бочку 4 відра води, а собака Бровко вилив 2 відра води. Скільки літрів води вилив у бочку Мурчик, якщо його відро вміщає 5 л. Скільки літрів води вилив у бочку Бровко, якщо його відро вміщає 10 л.

СОТНЯ

Нумерація чисел

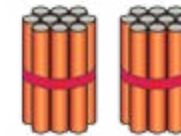
10 паличок

Один десяток паличок

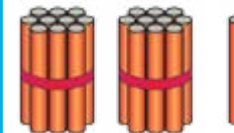
10 — це десяток.

Два десятки

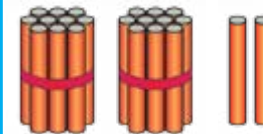

— це 20 (двадцять).

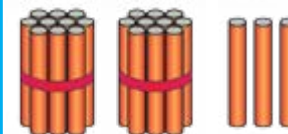
Якщо до двох десятків додамо ще одну паличку, то дістанемо 21 (двадцять одну) паличку.

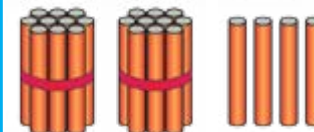
Два десятки і один,
або двадцять один **21**

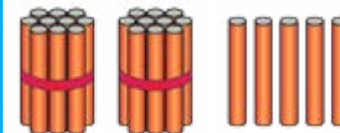
Два десятки і два,
або двадцять два **22**

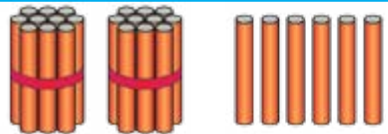
Два десятки і три,
або двадцять три **23**

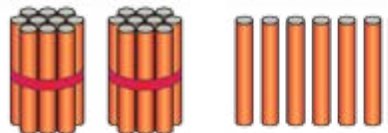
Два десятки і чотири,
або двадцять чотири **24**

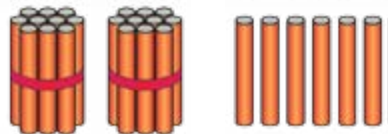
Два десятки і п'ять,
або двадцять п'ять **25**

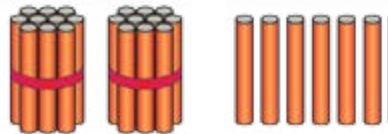
Два десятки і шість,
або двадцять шість **26**

Два десятки і сім,
або двадцять сім **27**

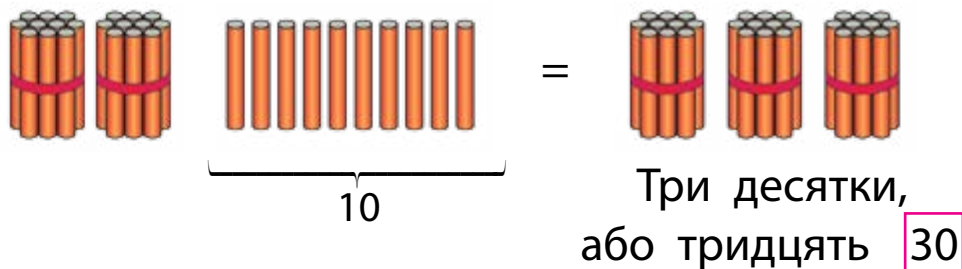

Два десятки і вісім,
або двадцять вісім **28**

Два десятки і дев'ять,
або двадцять дев'ять **29**

Якщо до 29 паличок додамо ще одну паличку, то дістанемо три десятки паличок і число 30 (тридцять).

Додаючи до десятків одиниць іще один десяток одиниць, дістаємо нове число.
2 десятки + 1 десяток = 3 десятки

Прочитай і запам'ятай.

Один десяток — десять (**10**)
Два десятки — двадцять (**20**)
Три десятки — тридцять (**30**)

Чотири десятки — сорок (**40**)

П'ять десятків — п'ятдесят (**50**)

Шість десятків — шістдесят (**60**)

Сім десятків — сімдесят (**70**)

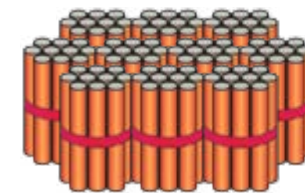
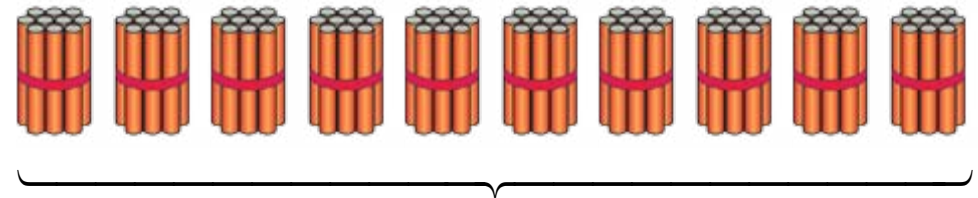
Вісім десятків — вісімдесят (**80**)

Дев'ять десятків — дев'яносто (**90**)

Десять десятків — сто (**100**)

Десять десятків

Одна сотня

Уважно читай і запам'ятовуй числа.

20 — двадцять

60 — шістдесят

30 — тридцять

70 — сімдесят

40 — сорок

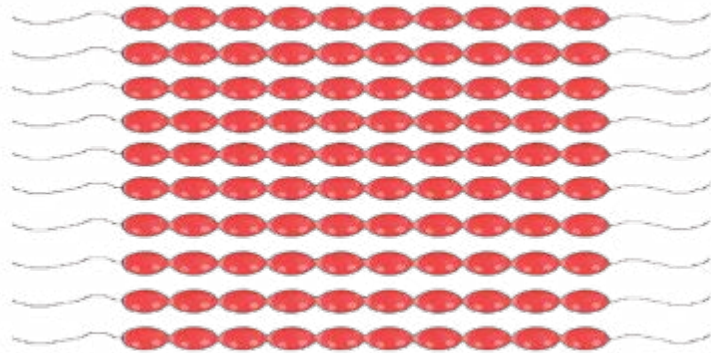
80 — вісімдесят

50 — п'ятдесят

90 — дев'яносто

100 — сто

1 Скільки одиниць у кожній низці?

В одному десятку — 10 одиниць.
В одній сотні — 10 десятків.

2 Лічи круглими десятками до 100.

3 Запам'ятовуй і правильно вимовляй числа.

10 — ...	60 — шістдесят
20 — ...	70 — сімдесят
30 — тридцять	80 — вісімдесят
40 — сорок	90 — дев'яносто
50 — п'ятдесят	100 — сто

4 Лічи: від 21 до 35; від 43 до 54.
Лічи: від 76 до 85; від 90 до 100.

5 Напиши по порядку числа: від 37 до 53;
від 58 до 72.

6 Скажи, скільки десятків у числах: 20, 40,
70, 100, 10, 50.

Розряди й розрядні числа

Таблиця розрядів

Сотні — третій розряд	Десятки — другий розряд	Одиниці — перший розряд
		1
	1	
1		

Одна одиниця (1)

Один десяток (10)

Одна сотня (100)

Перший розряд — одноцифрові числа.

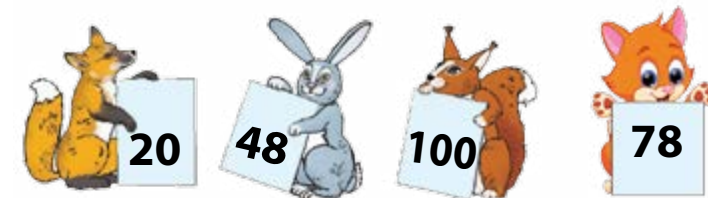
Другий розряд — двоцифрові числа.

Третій розряд — трицифрові числа.

1 Скільки десятків у числах: 30, 50, 60, 80, 100?

- 2**
- Запиши числа розряду одиниць.
 - Запиши числа розряду десятків.
 - Яке ти знаєш число розряду сотень?

3 Назви числа.

1 Прочитай приклади вголос і порівняй.

$1 + 1 = 2$

$2 + 1 = 3$

$3 + 1 = 4$

$4 + 1 = 5$

$5 + 1 = 6$

$6 + 1 = 7$

$8 + 1 = 9$

$9 + 1 = 10$

$10 + 10 = 20$

$20 + 10 = 30$

$30 + 10 = 40$

$40 + 10 = 50$

$50 + 10 = 60$

$70 + 10 = 80$

$80 + 10 = 90$

$90 + 10 = 100$

2 Прочитай уголос числа п'ятого і сьомого десятків. Скажи, як вони утворилися.

1	11	21	31	41	51	61	71	81	91
2	12	22	32	42	52	62	72	82	92
3	13	23	33	43	53	63	73	83	93
4	14	24	34	44	54	64	74	84	94
5	15	25	35	45	55	65	75	85	95
6	16	26	36	46	56	66	76	86	96
7	17	27	37	47	57	67	77	87	97
8	18	28	38	48	58	68	78	88	98
9	19	29	39	49	59	69	79	89	99
10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

Додавання і віднімання двоцифрових чисел без переходу через розряд

1 Постав знак $>$, $<$ або $=$.

$1 \text{ дес. } \square 4 \text{ дес.}$

$10 \text{ дес. } \square 7 \text{ дес.}$

$3 \text{ дес. } \square 7 \text{ дес.}$

$3 \text{ дес. } \square 3 \text{ дес.}$

$5 \text{ дес. } \square 2 \text{ дес.}$

$5 \text{ дес. } \square 8 \text{ дес.}$

$6 \text{ дес. } \square 6 \text{ дес.}$

$2 \text{ дес. } \square 2 \text{ дес.}$

2 Розглянь розв'язання прикладів.

$25 + 20 = 45$

$47 - 4 = 43$

$56 - 24 = 32$

$20 + 20 = 40$

$7 - 4 = 3$

$50 - 20 = 30$

$40 + 5 = 45$

$40 + 3 = 43$

$6 - 4 = 2$

$30 + 2 = 32$

3

$20 + 30$	$42 + 4$	$63 + 30$	$5 + 40$
$70 + 20$	$55 + 3$	$40 + 20$	$8 + 50$
$50 + 40$	$73 + 2$	$60 + 10$	$7 + 80$

4 Зошит коштує 5 грн, а олівець коштує 2 грн. Скільки коштують зошит і олівець разом? Запиши розв'язання. Скажи, якими купюрами можна заплатити за зошит і олівець.

5

$70 - 30$	$34 - 2$	$65 - 20$	$28 - 11$
$90 - 50$	$46 - 3$	$84 - 50$	$45 - 25$
$80 - 40$	$79 - 9$	$48 - 30$	$34 - 12$

1 Учні принесли до класу 20 кленових листків і 12 березових листків. Скільки всього листків принесли учні до класу?

2 Запиши в зошиті числа з таблиці розрядів.

Сотні — третій розряд	Десятки — другий розряд	Одиниці — перший розряд
	4	1
	1	8
1	0	0
	6	5
	2	9
	9	9

3 Розв'яжи приклади.

$90 + 10$	$70 + 30$	$50 + 50$
$100 - 10$	$100 - 30$	$100 - 50$
$100 - 90$	$100 - 70$	
$80 + 20$	$60 + 40$	$40 + 60$
$100 - 20$	$100 - 40$	$100 - 60$
$100 - 80$	$100 - 60$	$100 - 40$

4 Повітряна кулька коштує 50 к. Якими монетами можна заплатити 50 к.?

1 Лічи десятками від 10 до 100.
Лічи десятками від 100 до 10.

2 Скільки одиниць у числах: 30, 45, 14, 81, 77?

3 Накресли: зліва відрізок 2 см, справа — відрізок 4 см, а посередині — відрізок 1 см. Який відрізок найдовший? Який відрізок найкоротший?

4 Дай відповіді на запитання.

- Скільки десятків у числі 50?
В числі п'ятдесят десятків.
- Скільки десятків у числі 40?
У числі 40 десятки.

5 У першому вагоні трамвая їхало 37 пасажирів, а в другому — на 5 пасажирів менше. Скільки пасажирів їхало у другому вагоні?

1 Запиши вирази та обчисли.
До шести десятків додати один десяток.
До шістдесяти додати десять.
 $6 \text{ дес.} + 1 \text{ дес.} = \square$ $60 + 10 = \square$

До трьох десятків додати два десятки.
До тридцяти додати двадцять.

До п'яти десятків додати п'ять десятків.
До п'ятдесяти додати п'ятдесят.

2 У коробці 2 десятки великих гудзиків і 4 десятки маленьких гудзиків. Скільки десятків гудзиків у коробці?

3

$20 + 10$	$40 + 20$	$80 + 10$	$30 + 40$
$20 + 20$	$30 + 30$	$20 + 50$	$70 + 20$
$10 + 20$	$50 + 20$	$60 + 10$	$90 + 10$

- 4**
- Намалюй у зошиті 2 однакові ялинки.
 - Намалюй 2 чашки: одну більшу, а другу меншу.
 - Намалюй яблуку більше, ніж груш.

- 5**
- Яке сьогодні число?
 - Яке число буде завтра?
 - Який день тижня був учора?

1 Тетяна купила один десяток яєць і ще 5 яєць. Скільки всього яєць купила Тетяна?

Розв'язання задачі:

$$\square + \square = \square$$

Відповідь: \square яєць.

2 Розв'яжи приклади.

$30 - 10$	$60 - 30$	$80 - 50$	$70 - 20$
$70 - 50$	$40 - 20$	$30 - 20$	$50 - 30$
$40 - 40$	$70 - 40$	$90 - 50$	$100 - 50$

3 Максим із татом збирали гриби в лісі. Тато зібрав 30 білих грибів, а Максим зібрав на 10 білих грибів менше. Скільки білих грибів зібрав Максим?

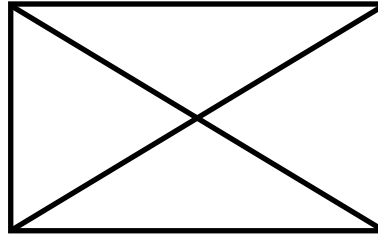

4 Лічи десятками: від шести десятків до двох десятків; від восьми десятків до чотирьох десятків; від семи десятків до одного десятка.

- 5**
- Що ти робив(-ла) сьогодні вранці?
 - Що ти робив(-ла) учора ввечері?
 - Що ти робитимеш сьогодні вдень?

1

- Покажи прямокутник.
- Покажи трикутники.
- Скільки прямокутників?
- Скільки трикутників?

2

Накресли в зошиті таблицю розрядів і запиши до неї числа: 87, 45, 98, 100, 34.

Сотні — третій розряд	Десятки — другий розряд	Одиниці — перший розряд
	8	7

Скажи, скільки одиниць і скільки десятків у кожному числі.

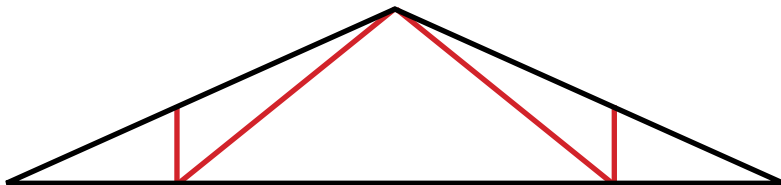
3

Постав знак $>$, $<$ або $=$.

80 40 60 50 40 30 20 20
 70 30 70 70 50 90 70 40
 50 80 40 60 80 50 50 30

4

Полічи трикутники.

5

Зменш на 3 числа: 8, 5, 13, 7, 15, 9, 17.
 Збільш на 4 числа: 3, 6, 11, 4, 15, 14, 12.

Одиниці часу: година, хвилина, доба

Настінний
годинник

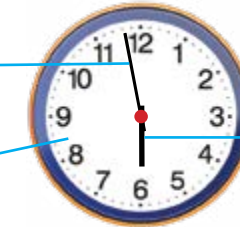
Наручні
годинники

Будильники

Велика стрілка

Циферблат

Мала стрілка

На циферблаті цифрами вказано години.
 Рисочками позначено хвилини.

Мала стрілка показує години.

Її називають *годинною стрілкою*.

Велика стрілка показує хвилини.

Її називають *хвилинною стрілкою*.

Година, хвилина, доба — одиниці часу.

За одну годину хвилинна стрілка робить один оберт на циферблаті. **Одна година — 60 хвилин.**

$$1 \text{ год} = 60 \text{ хв}$$

За добу годинна стрілка робить два оберти на циферблаті: **12 год + 12 год = 24 год.**

У добі 24 години.

Роздивись малюнки.

Дай відповіді на запитання.

- Що діти роблять уранці, удень, увечері, уночі?
- Що ти робиш уранці, удень?
- О котрій годині ранку ти прокидаєшся?
- О котрій годині в тебе починаються уроки?
- Скільки хвилин триває велика перерва?
- О котрій годині ти лягаєш спати?

1

- Покажи на годиннику: годинну стрілку; хвилинну стрілку; циферблат.
- Скільки годин має доба?
- Скільки обертів на циферблаті робить маленька (годинна) стрілка за добу?

2

Вистав на годиннику стрілки так, щоб він показував: 7 год; 3 год; 10 год; 4 год.

3

Перевір рівності.

$$20 + 60 = 90 - 10$$

$$70 - 20 = 30 + 20$$

$$100 - 30 = 40 + 30$$

$$30 + 30 = 90 - 30$$

4

У Віри було , а в Лесі — на менше. Скільки цукерок було у Віри й Лесі разом?

Схема

У Віри — ц. ← }
 У Лесі — на ц. менше, ніж — } ?

5

Тетянка з Вітою гралися ляльками 2 год. Скільки годин гралася кожна з них?

(Дві години.)

1 Запиши за зразком.

$$1 \text{ год} = 60 \text{ хв}$$

$$1 \text{ год і } 30 \text{ хв} = 60 + 30 = 90 \text{ хв}$$

$$1 \text{ год і } 20 \text{ хв}$$

$$1 \text{ год і } 40 \text{ хв}$$

2 Запиши в зошиті і розв'яжи.

$$8 + 2 = \square$$

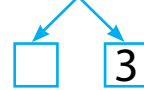
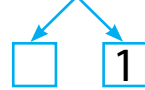
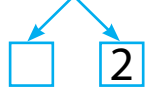
$$9 + 1 = \square$$

$$7 + 3 = \square$$

$$8 + 3 = \square$$

$$9 + 2 = \square$$

$$7 + 4 = \square$$

3 Постав знак + або -.

Які знаки арифметичних дій слід вставити, щоб нерівності були правильними?

$$7 \square 2 < 7 \square 3$$

$$3 \square 2 < 3 \square 3$$

$$10 \square 6 > 8 \square 6$$

$$5 \square 4 < 5 \square 4$$

$$9 \square 3 > 9 \square 2$$

$$10 \square 3 > 8 \square 3$$

$$6 \square 3 > 6 \square 3$$

$$5 \square 3 < 5 \square 2$$

4 Кроленя з'їдає за день 2 капустині листки і 1 морквину. Крільчиха з'їдає за день 4 капустині листки та 2 морквини. Скільки капустиних листків і морквин з'їдають кроленя і крільчиха за день?

У лютому в Оленчиному дворі розквітло 3 троянди і 4 тюльпани. Скільки всього квітів розквітло в Оленчиному дворі?

(Не скільки. У лютому квіти не квітнуть.)

Дні тижня

Ми уранці з добрим ділом день вітали ...
(понеділок.)

Ніченька минула скоро, зустрічаємо ...
(вівторок.)

Далі спритна, молода поспішає ...
(середа.)

А четвертий день тепер називається ...
(четвер.)

Діло добре ладиться, як настане ...
(п'ятниця.)

Дома скрізь кипить робота, як почнеться день ...
(субота.)

А субота з хлібом-сіллю привела сестру ...
(неділю.)

Ось і тижневі кінець.

Хто трудився — молодець.

С. Жупань

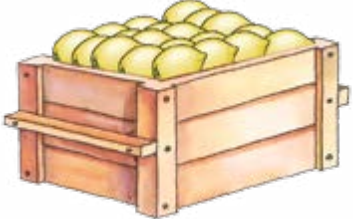

1 Склади і розв'яжи приклади.

Число	6	10	4	13	7	3	15	5
Збільш на 3
Зменш на 3

2 $15 + 1$ $33 + 1$ $16 - 1$ $56 - 1$
 $78 + 1$ $92 + 1$ $54 - 1$ $71 - 1$

3 Склади і розв'яжи задачу.

Було	Привезли	Стало
12 ящиків 	6 ящиків 	?

Розв'язання задачі:

$$\square + \square = \square \text{ ящ.}$$

Відповідь. Стало \square ящиків з лимонами і апельсинами.

4 Запиши числа цифрами.
Вісімнадцять, тридцять, двадцять один, сорок, сім, двадцять п'ять, вісімдесят, тринадцять, сто, шістдесят, десять, вісім, дев'яносто.

1 Полічи: від 40 до 55; від 18 до 30.
Полічи: від 17 до 9; від 33 до 25.

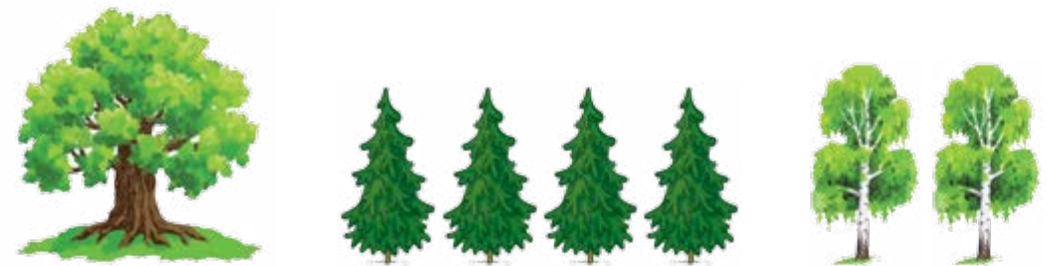
2 $32 + 4$ $78 - 3$ $26 + 2$ $85 - 30$
 $18 + 2$ $45 - 5$ $53 + 4$ $76 - 40$
 $53 + 5$ $97 - 4$ $58 + 2$ $93 - 50$

3 Назви «сусідів» чисел.
12, 34, 67, 21, 55, 87, 99, 75.

4 Дай відповіді на запитання.

- Скільки у трикутника: сторін; кутів?
- Скільки у прямокутника: сторін; кутів?
- Як називаються кути у прямокутника?

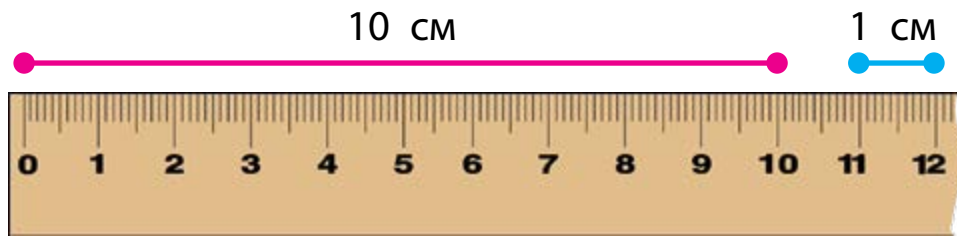
5 Роздивись малюнок. Полічи й назви дерева.

Це — Це — Це —
Склади задачу за цим малюнком.

6 Посередині накресли трикутник, зліва від нього накресли квадрат, а справа — шестикутник.

Одиниці довжини: сантиметр, дециметр, метр

Довжина червоного відрізка 10 сантиметрів.
Довжина синього відрізка 1 сантиметр.

10 сантиметрів — це один дециметр.

$$10 \text{ см} = 1 \text{ дм}$$

100 сантиметрів — це один метр.

$$100 \text{ см} = 1 \text{ м}$$

**Сантиметр, дециметр, метр —
це одиниці довжини.**

Довжину, ширину, висоту великих предметів
вимірюють у метрах.

У метрі 10 дециметрів: **1 м = 10 дм.**

У метрі 100 сантиметрів: **1 м = 100 см.**

Складаний метр

Рулетка

Сантиметрова
стрічка

1

Виконай завдання.

- Виміряй довжину стола вчителя.
Запиши в зошиті: *довжина стола* .
- Виміряй ширину стола вчителя.
Запиши в зошиті: *ширина стола* .
- Виміряй висоту стола вчителя.
Запиши в зошиті: *висота стола* .
- Виміряй довжину класу.
Запиши в зошиті: *довжина класу* .
- Виміряй ширину коридору.
Запиши в зошиті: *ширина коридору* .

2

Від будинку Тетянки до будинку Миколки 60 м, а до будинку Світланки — на 30 м ближче. Скільки метрів від будинку Тетянки до будинку Світланки?

3

Накресли 4 квадрати. Третій квадрат зафарбуй у синій колір.

- 1 У червоне відро вміщається 3 банки води, а в зелене відро вміщається 5 банок води. Скільки літрів води вміщається в кожне відро, якщо в банку вміщається 1 л води?

- 2 $13 + 3$ $18 - 5$ $30 + 40$ $18 - 3$ $50 - 30$
 $16 + 4$ $20 - 8$ $70 - 50$ $14 + 4$ $40 + 60$

- 3 Запиши вирази та обчисли.
Перший доданок 40, другий доданок 5.
Перший доданок 55, другий доданок 5.
Зменшуване 70, від'ємник 20.
Зменшуване 35, від'ємник 5.

- 4 Візьми палички і склади з них квадрат і трикутник. Які ще геометричні фігури можна скласти з паличок?

- 1 Василько і Миколка разом зробили паперових човників. човники вони пустили плавати в струмочок. Скільки човників залишилось у хлопчиків?

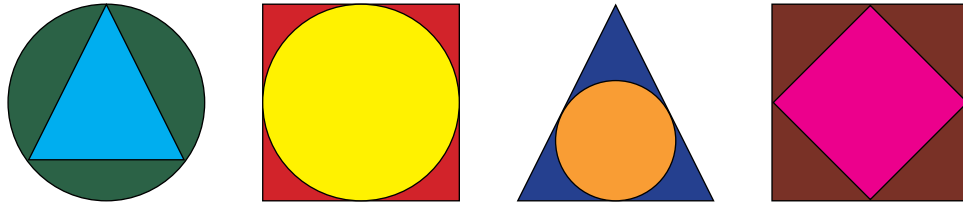

- 2 Дай відповіді на запитання і виконай завдання.

- Яке по порядку зелене яблуко?
Зелене яблуко
- Яке по порядку жовте яблуко?
Жовте яблуко
- Полічи, скільки червоних яблук.
- Скільки всього яблук на малюнку?
- Склади задачу за малюнком і розв'яжи її.

1 Полічи геометричні фігури.

- Скільки трикутників?
 - Скільки квадратів?
 - Скільки кругів?
- } ?

2 На ялинковий базар привезли 48 ялинок. 30 ялинок продали. Скільки ялинок залишилося?

3 У хлопчика було 85 к. Він купив олівець за 50 к. Скільки копійок залишилось у хлопчика?

4 Знайди і полічи відмінності між малюнками.

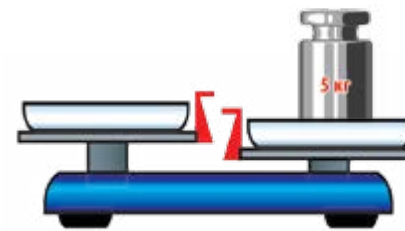

Одиниця маси — кілограм

Предмети бувають легкі й важкі. Камінь важчий за пір'їну. Кажуть, що маса каменя більша за масу пір'їни.

Щоб визначити масу предметів, використовують терези з гирями або ваги.

Терези

Гирі

Ваги

Масу предметів вимірюють у кілограмах.

Одиниця маси — кілограм.

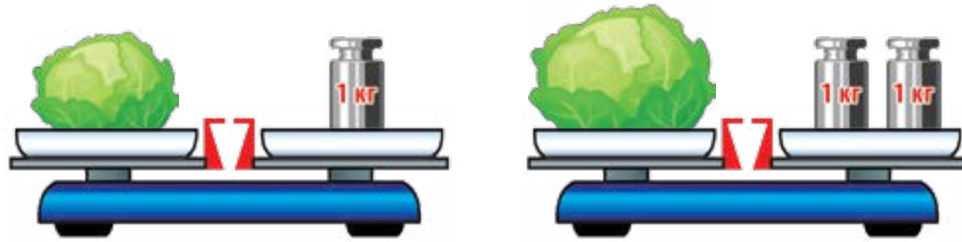
На письмі це позначають так:

1 кг

На вагах масу показує стрілка.

- 1** Роздивись малюнки і дай відповіді на запитання.

- Яка маса меншої капустини?
- Яка маса більшої капустини?
- Що лежить на лівій шальці терезів?
- Що стоїть на правій шальці терезів?

2

Терези врівноважені.

Дай відповіді на запитання.

- Що зважують на терезах?
- Як знайти масу предмета?

- 3** На одній грядці виріс кавун масою 3 кг, а на другій грядці виріс кавун масою 7 кг. Яка маса обох кавунів?

Веселі задачі

- 1** Господиня поставила варити 1 кг буряків. Вони варилися 1 год. Скільки потрібно часу, щоб зварити 2 кг буряків?

(Одна година.)

- 2** Півень важить 2 кг, гусак — 4 кг, а лебідь — 6 кг. Скільки кілограмів буде важити кожен із них, якщо стане на одну ногу?

(Півень — 2 кг, гусак — 4 кг, лебідь — 6 кг.)

- 3** Що важче: кілограм моркви чи кілограм каміння?

(Маса однакова.)

- 4** У собаки Сірка та в кота Барсика по 2 праві лапи, 2 ліві лапи, 2 задні лапи та 2 передні лапи. Скільки лап у собаки Сірка? Скільки лап у кота Барсика?

(У собаки Сірка і в кота Барсика по чотири лапи.)

1 Учні ліпили з пластиліну морквини. Дівчатка зліпили 10 морквин і хлопчики зліпили 10 морквин. Скільки всього морквин зліпили учні? Хто зліпив більше морквин: хлопчики чи дівчатка?

2 Маса дині 3 кг. Маса гарбуза на 4 кг більша. Маса капусти на 5 кг менша за масу гарбуза. Яка маса гарбуза? Яка маса капусти?

3 Лялька коштує 45 грн, а ведмедик — 30 грн. На скільки гривень лялька дорожча за ведмедика?

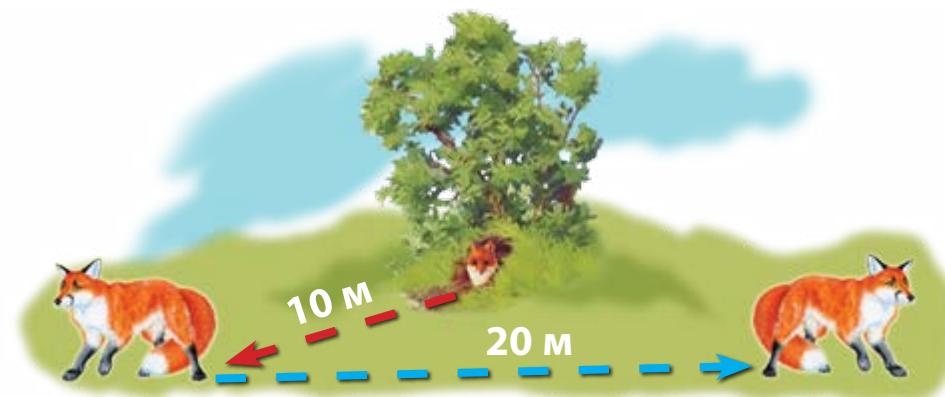
4	$20 + 36$	$50 + 27$	$30 + 48$	$70 + 12$
	$30 + 19$	$60 + 19$	$80 + 15$	$25 + 70$
	$50 + 43$	$39 + 40$	$24 + 20$	$40 + 45$

5 Склади два вирази за зразком.
 $30 + 50 = 80$ $40 + 40 = 80$

6 Від стрічки завдовжки 30 см відрізали 10 см. Якої довжини стала стрічка?

1 Лисичка відбігла від нірки на 10 м, а потім пробігла в протилежному напрямі 20 м. На якій відстані від нірки опинилася лисичка?

2 Назви всі числа, в яких: кількість одиниць дорівнює 5; кількість одиниць дорівнює 3.

3 Назви попереднє й наступне числа.
25, 40, 90, 37, 82, 99, 51.

4 Назви всі числа, в яких кількість десятків дорівнює 2, 5, 8, 10.

5 Знайди помилки.

$38 - 6 = 32$	$100 - 9 = 99$	$74 + 4 = 78$
$59 + 1 = 60$	$60 - 4 = 54$	$44 + 6 = 40$
$34 + 5 = 36$	$80 - 7 = 73$	$58 + 2 = 60$

- Скільки тут помилок?
- У яких прикладах зроблено помилки?
- На які дії ці приклади?

1 У бібліотеці було 70 книжок. Учням молодших класів видали 20 книжок для читання на канікулах. Скільки ще книжок залишилось у бібліотеці?

$$48 = 40 + 8$$

Числа **40** і **8** називають **розрядними доданками**.

Число 40 показує, скільки одиниць у розряді десятків.

Число 8 показує, скільки одиниць у розряді одиниць.

2 Запиши числа у вигляді суми розрядних доданків.

Зразок. $25 = 20 + 5$.

$$28 = \square + \square \quad 73 = \square + \square \quad 52 = \square + \square$$

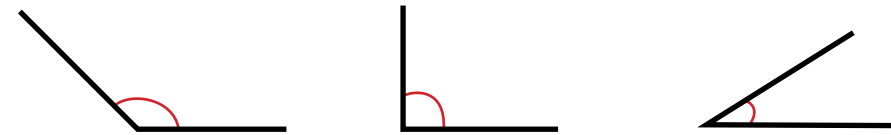
$$54 = \square + \square \quad 38 = \square + \square \quad 87 = \square + \square$$

$$62 = \square + \square \quad 93 = \square + \square \quad 15 = \square + \square$$

3 Накресли за допомогою лінійки відрізки завдовжки 3 см, 10 см, 6 см.

- Який відрізок довший — перший чи третій?
- Який відрізок найдовший?
- Який відрізок найкоротший?

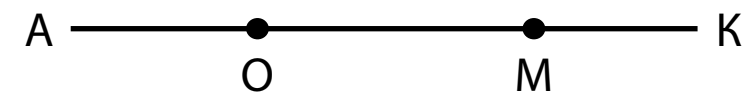
1 Який по порядку: прямий кут; гострий кут; тупий кут?

2 Накресли в зошиті таблицю розрядів і запиши до неї числа: 32, 45, 38, 8, 99, 77, 100, 56.

Сотні — третій розряд	Десятки — другий розряд	Одиниці — перший розряд
	3	2

3 У математиці прямі лінії, відрізки, багатокутники позначають буквами.

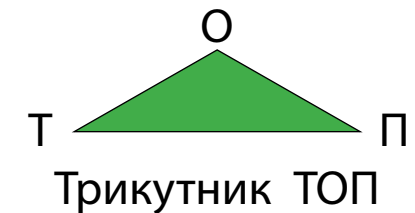

Пряма лінія АК

Відрізок ОМ

Прямокутник НАСЕ

Трикутник ТОП

4 Накресли в зошиті відрізок $AB = 6$ см і відрізок $LO = 8$ см.

Додавання і віднімання чисел групами

1 Розв'яжи приклади.

$25 - 10 + 15$	$44 + 16 - 20$	$60 - 30 - 10$
$20 + 20 + 35$	$70 - 30 - 25$	$17 + 13 + 18$
$53 - 23 + 40$	$90 - 40 + 5$	$50 + 30 + 20$

2 Склади і розв'яжи задачі за малюнками.

5 кг

2 кг

1 кг = 60 грн

1 кг = 100 грн

3 Обчисли й постав знак $>$, $<$ або $=$.

$32 + 8$	\square	$50 - 10$	$63 + 7$	\square	$35 + 35$
$42 + 11$	\square	$23 + 12$	$20 + 20$	\square	$70 - 30$
$64 - 1$	\square	$30 + 33$	$90 - 45$	\square	$35 + 10$

4 Спочатку на озері плавали 7 лебедів. Потім прилетіли ще 5 лебедів. Скільки лебедів плаває на озері?

Знаходження невідомих доданків

Невідоме число позначають буквою x (ікс).

$$12 + x = 18$$

$$18 - 12 = 6$$

$$x = 6$$

$$12 + 6 = 18$$

$$x + 6 = 18$$

$$18 - 6 = 12$$

$$x = 12$$

$$12 + 6 = 18$$

Щоб знайти невідомий доданок, потрібно від суми відняти відомий доданок.

1 Знайди невідомий доданок.

$$24 + x = 44$$

$$32 + x = 40$$

$$x + 10 = 25$$

$$x + 45 = 50$$

$$71 + x = 78$$

$$33 + x = 40$$

2 Накресли таблицю розрядів у зошиті й запиши потрібні числа.

Сотні	Десятки	Одиниці	Число
	2	7	...
	6	0	...
	9	8	...
1	0	0	...
	5	6	...
	3	8	...
	8	9	...

Знаходження невідомого зменшуваного, від'ємника

$$x - 20 = 50$$

$$20 + 50 = 70$$

$$x = 70$$

$$70 - 20 = 50$$

$$x - 6 = 42$$

$$42 + 6 = 48$$

$$x = 48$$

$$48 - 6 = 42$$

Щоб знайти невідоме зменшуване, потрібно до різниці додати від'ємник.

1 Знайди невідоме зменшуване.

$$x - 16 = 46$$

$$x - 64 = 30$$

$$x - 10 = 40$$

$$x - 24 = 30$$

$$x - 20 = 45$$

$$x - 25 = 25$$

$$18 - x = 10$$

$$18 - 10 = 8$$

$$x = 8$$

$$18 - 8 = 10$$

$$53 - x = 23$$

$$53 - 23 = 30$$

$$x = 30$$

$$53 - 30 = 23$$

Щоб знайти невідомий від'ємник, потрібно від зменшуваного відняти різницю.

2 Знайди невідомий від'ємник.

$$42 - x = 12$$

$$54 - x = 30$$

$$100 - x = 20$$

$$34 - x = 30$$

$$68 - x = 28$$

$$100 - x = 50$$

3 У Юри й Олі 25 кубиків. Юра взяв гратися 15 кубиків. Скільки кубиків залишилося в Олі?

1 У букеті 13 тюльпанів різного кольору. Білих тюльпанів — 3, жовтих тюльпанів — 5, а решта — червоні тюльпани. Скільки червоних тюльпанів у букеті?

2 Порівняй ціни. Дай відповіді на запитання.

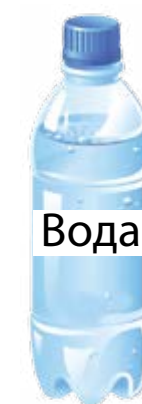
15 грн

20 грн

25 грн

11 грн

- Скільки коштує квас? Квас коштує
- Скільки коштує молоко? Молоко коштує
- Скільки коштує сік? Сік коштує
- Скільки коштує вода? Вода коштує
- Що дорожче, а що дешевше? На скільки дорожче? На скільки дешевше?
Вода дешевша від молока на грн.
Квас дорожчий за воду на грн.
Сік дорожчий за квас на грн.
Квас дорожчий за воду на грн.
Молоко дешевше від соку на грн.

1 Пляшка молока коштує 20 грн, а булка коштує 15 грн. Скільки потрібно заплатити за молоко і булку?

2 Склади і розв'яжи задачу.

70 грн

30 грн

3 Обчисли й постав знак $>$, $<$ або $=$.

$$27 + 10 \square 10 + 17$$

$$16 + 20 \square 30 + 30$$

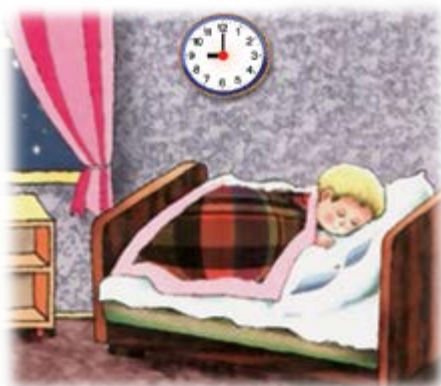
$$59 - 19 \square 74 - 14$$

$$74 - 14 \square 35 + 25$$

$$80 - 30 \square 90 - 40$$

$$32 + 12 \square 12 + 32$$

4 Старший брат Мишка лягає спати о 23 год, а Мишко лягає спати на 2 год раніше. О котрій годині лягає спати Мишко?

1 В автобусі їхало 23 людини. На зупинці зайшла жінка з двома дітьми. Скільки всього людей їде в автобусі?

2 Знайди невідомий доданок.

$$30 + x = 37$$

$$x + 40 = 80$$

$$45 + x = 60$$

$$15 + x = 25$$

$$x + 25 = 50$$

$$38 + x = 50$$

$$73 + x = 77$$

$$x + 32 = 39$$

$$78 + x = 90$$

3 На полиці було 28 тарілок. Для обіду взяли 8 тарілок. Скільки тарілок залишилося на полиці?

4 У хлопчика була одна монета 50 к. і дві монети по 25 к. Скільки всього копійок було у хлопчика?

Як іще можна записати результат?

5 Дай відповіді на запитання.

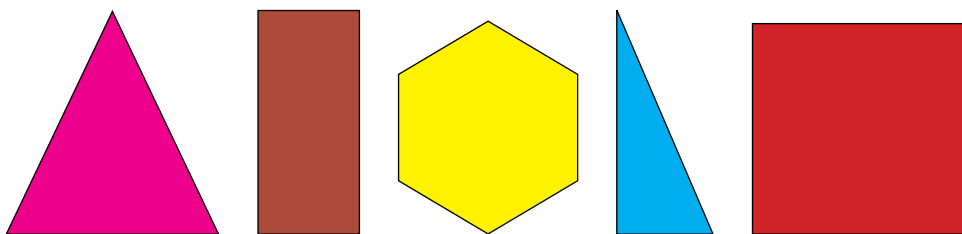
- Якими купюрами можна заплатити 100 грн?
- Якими купюрами можна заплатити 50 грн?
- Якими купюрами можна заплатити 10 грн?

1 У швейній майстерні було 34 м тканини. З 14 м тканини пошили дитячі сукні, а з решти — жіночі сукні. Скільки метрів тканини пішло на жіночі сукні?

2 Знайди невідоме зменшуване.

$$\begin{array}{lll} x - 20 = 30 & x - 8 = 20 & x - 12 = 46 \\ x - 15 = 25 & x - 5 = 65 & x - 26 = 63 \\ x - 10 = 43 & x - 3 = 45 & x - 34 = 21 \end{array}$$

3 Роздивись малюнки й дай відповіді на запитання.

- Скільки сторін у кожного багатокутника?
- Скільки кутів у кожного багатокутника?
- Покажи гострі кути.
- Покажи прямі кути.
- Покажи тупі кути.

4 Накресли в зошиті: криву лінію; ламану лінію; відрізок прямої лінії.

- З чого складається ламана лінія?
- Як виміряти довжину ламаної лінії?

1 У банку місткістю 3 л налили 2 л компоту. Скільки ще літрів компоту можна налити в цю банку?

2 Покажи на лінійці й запиши в зошиті.

$$\begin{array}{ll} 2 \text{ дм } 5 \text{ см} = 25 \text{ см} & 30 \text{ см} = \square \text{ дм} \\ 1 \text{ дм } 8 \text{ см} = \square \text{ см} & 15 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см} \\ 3 \text{ дм } 5 \text{ см} = \square \text{ см} & 28 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см} \end{array}$$

3 Висота будинку 27 м, а висота ялинки на 21 м менше. Яка висота ялинки?

4 У зоопарку жили папуги. Коли привезли ще 3 (трьох) папуг, їх стало 15. Скільки папуг жило в зоопарку?

5

Число	Збільш на							
	1	5	10	12	32	40	45	50
12
23
32
45
50

1 Дві черепахи пройшли по одній стежці 5 м. Скільки метрів пройшла кожна черепаха?
(П'ять метрів.)

2 На груші виросло 3 сливи, а на яблуні — 5 слив. Скільки всього слив виросло?
(Жодної. На груші й яблуні сливи не ростуть.)

3 На полі працювало 3 трактори. В одного трактора закінчилося паливо, і він зупинився. Скільки тракторів залишилося на полі?
(Три трактори.)

4 Бабуся сплела онукам 3 шарфи і 6 рукавичок. Скільки онуків у бабусі?
(Троє онуків.)

МАТЕМАТИКА В ЖИТТІ.....3

Математика і спорт5

Класифікація предметів за кольором.....6

Класифікація предметів за видами.....7

Порівняння предметів за розміром.....9

Порівняння предметів за довжиною 12

Пори року..... 13

Місяці року 14

Швидко, повільно, повільніше..... 15

Усі, крім; кожний; решта..... 17

Просторові уявлення..... 19

Багато, один.....26

Більше, менше.....27

Однакова кількість (стільки ж).....28

ЧИСЛА ПЕРШОГО ДЕСЯТКА29

Число і цифра 1.....29

Число і цифра 2.....30

Число і цифра 3.....31

Число і цифра 4.....32

Доба33

Число і цифра 5.....34

Грошові знаки.....35

Число і цифра 6.....36

Лічба. Порівняння чисел. Знак = (дорівнює)	37	Вимірювання і відмірювання. Сантиметр	100
Число і цифра 7	38	Додавання і віднімання чисел групами	103
Плоскі геометричні фігури	40	Зв'язок між діями додавання і віднімання	104
Число і цифра 8	43	Геометричні фігури. Пряма, крива, ламана лінії	110
Додавання. Знак + (плюс)	45	Кути	112
Число і цифра 9	47	Багатокутники	113
Віднімання. Знак – (мінус)	49	Літр	115
Число 10	52	СОТНЯ	117
Склад числа	53	Нумерація чисел	117
Десяток	54	Розряди й розрядні числа	121
Кількісна й порядкова лічба	55	Додавання і віднімання двоцифрових чисел без переходу через розряд	123
Таблиці додавання і віднімання в межах 10	58	Одиниці часу: година, хвилина, доба	129
Важчий, легший	61	Одиниці довжини: сантиметр, дециметр, метр	136
Грошові знаки	64	Одиниця маси — кілограм	141
Календар. Дні тижня	69	Додавання і віднімання чисел групами	148
Число і цифра 0	70	Знаходження невідомих доданків	149
Порівняння чисел.		Знаходження невідомого зменшуваного, від'ємника	150
Знаки > (більше), < (менше)	75		
Об'ємні геометричні фігури	78		
Переставна властивість дії додавання	81		
Назви чисел при додаванні	86		
Назви чисел при відніманні	88		
ЧИСЛА ДРУГОГО ДЕСЯТКА	92		
Усна й письмова нумерація чисел	92		
Склад чисел від 11 до 20	96		
Геометричні фігури. Точка, пряма, відрізок, промінь	99		

Навчальне видання

Литвинова Віра Володимирівна

МАТЕМАТИКА

Підручник
для 1 класу спеціальних закладів
загальної середньої освіти (Н 91)

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

**Видано за рахунок державних коштів.
Продаж заборонено**

Головний редактор *А. С. Мнишенко*
Головний художник *М. Б. Гутман*
Редактор *К. Д. Протасова*
Коректори *А. В. Дрожжина, Л. Ф. Іванова*

Формат 70x100/16.
Ум. друк. арк. 13,00. Обл.-вид. арк. 9,0.
Тираж 1367 пр. Зам. № .

Державне підприємство «Спеціалізоване видавництво “Либідь”»,
вул. Пушкінська, 32, м. Київ, 01004

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 3055 від 12.12.2007

Віддруковано в ПП «Видавництво “Фенікс”»,
вул. Шутова, 136, м. Київ, 03067

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 271 від 07.12.2000